

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN'ATI INSTITUTI

MUSIQA NAZARIYASI
(Solfedjio; Garmoniya; Jaz garmoniyasi; Jaz solfedjiosi;
Musiqo asarlari tahlili)

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 - San'at va gumanitar fanlar

Ta'lif sohasi: 210 000 - San'at

Ta'lif yo'nalishi: 60211400 - Vokal san'ati: estrada xonandaligi

**MUSIQA NAZARIYASI (SOLFEDJIO; GARMONIYA; JAZ GARMONIYASI; JAZ SOLFEDJIOSI; MUSIQA ASARLARI TAHLILI)
FANINING O'QUV DASTURI**

Fan/modul kodi MN1525		O'quv yill 2024-2025	Semestr 1-5	ECTS-Kreditdar 25
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tilli O'zbek/rus	Haftadagi dars soatlari 4	
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	MUSIQA NAZARIYASI (Solfedjio; Garmoniya; Jaz garmoniyasi; Jaz solfedjiosi; Musika asarlari tahlili)	300	450	750
2	1-semestr (Solfedjio)			
<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Solfedjio darslariga o'quv jarayonining samarasi tulabaning fanlardan (musiqaning elementlar nazariyasi, garmoniya, polifoniya, musiqiy asarlari tahlili) qay darajada tayyorgarlik ko'rganiga bog'liq, ya'ni mazkur fan barchu musiqiy-nazariy fanlar bilan uslubiy jihatlar bilan uzviy bog'liq va ulardan olingan bilimlarni ma'lum darajada to'Idirishga xizmat qiladi. O'quv rejaldu belgilangan semestrlarda o'qitiladi. Dasturni amalga oshirish o'quv rejalidagi umumiyasib va istisodlik fanlaridan yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini tilab etadi.</p> <p>Fanning o'qitishdan meqad - barcha yo'nalishdagi ijrochi, dirijor, bastakor, musiqeshunos hamda ovoz rejissoriuning musiqiy qobiliyatlar hamda musiqani anglash malakasini rivojlantirishidan iborat.</p> <p>Fanning yuzbasi - tabobalar torli davr va milliy uslublarga taalluqli musiqa namonalarini to'laponi idorai xizmat, xurmatli har romontluma rivojlantirish, notaga qarab kuydash va imlosh jarayonida shahar amaliqigini mazorat qilish kabi ko'nikmalarni takomillashtirishidan iborat.</p> <p>II. Aksiy qismi (yakka mashg'ulotlari mashg'ulot turiga qarab o'tkaziladi)</p> <p>II.1 Fan tarixidagi qaytdagi mavzular kiradi</p> <p style="text-align: center;">Kirishi</p> <p>Fanning mazmuni. Fanning mazmudi va vazifalari. O'rganiladigan mavzular doirasi. U bilan bog'liq mazmudi jome namonalar, o'sety ilmiy tadqiqotlar, nota adabiyotlari hujjati, ulardan unnni foydalanish va ulardan uslubiy tavsiyalar.</p> <p>Uchun yillarda o'monaclarin o'shi ettrilgan topamlari bilan yaqindan tanishish. O'quv rejalidagi fanning suzeriyatlari.</p>				

- 1-mavzu:** Major va minor gammasini intonatsiyalash. K⁶₄ garmonik aylanmasi.
- 2-mavzu:** Takt ichidagi sinkopa. Ladning V pog'onasi.
- 3-mavzu:** Takt orasidagi sinkopa. Ladning II pog'onasi.
- 4-mavzu:** Akkordlarning uzviy ketma-ketligi. Tabliy va garmonik minorning VII pog'onasi.
- 5-mavzu:** Minorning VI ko'tarilgan pog'onasi.
- 6-mavzu:** Minor va majorning orttirilgan va kamaytirilgan intervallari.
- 7-mavzu:** Tovushdan hamda major va minor ladlarida D7 va uning aylanmalari.
- 8-mavzu:** Nomdosh tonalliklarning o'zaro munosabati.
- 9-mavzu:** Nomdosh tonalliklarning o'zaro munosabati.
- 10-mavzu:** Alteratsiya. Majoning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (IV //).
- 11-mavzu:** Alteratsiya. Majoning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (IV //).
- 12-mavzu:** Minorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (IV b).
- 13-mavzu:** Minorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (IV b).
- 14-mavzu:** Major va minorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (II //).
- 15-mavzu:** Major va minorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (II b).
- 16-mavzu:** Xromatizm. Turg'un tovushlarga yetakchi bo'lgan yordamchi va o'tkinchi tovushlar.
- 17-mavzu:** Xromatizm. Turg'un tovushlarga yetakchi bo'lgan yordamchiva o'tkinchi tovushlar.
- 18-mavzu:** Barcha bosqlchlarni yetakchi bo'lgan o'tkinchi va yordamchi tovushlar.
- 19-mavzu:** Xromatik gamma. Og'ishlina. Xromatik tizim.
- 20-mavzu:** Xromatizm ishlironidni ekvensiya.
- 21-mavzu:** Melodik xromatizmda metrik qiyinchliklar.
- 22-mavzu:** Birinchi darajnligi tonalliklarga modulyatsiya. Major VI-pog'ona tonalligiga modulyatsiya.
- 23-mavzu:** Majorni V-pog'ona ipa modulyatsiya.
- 24-mavzu:** Majorni III-pog'ona ipa modulyatsiya.
- 25-mavzu:** Majorni IV-pog'ona ipa modulyatsiya.
- 26-mavzu:** Majorni II-pog'ona ipa modulyatsiya.
- 27-mavzu:** Garmonik major IV-pog'onaiga modulyatsiya (minor subdominantasi).
- 28-mavzu:** Minorni III-pog'onaiga modulyatsiya. Minorni VI-pog'onasiga modulyatsiya.
- 29-mavzu:** Minorni VII-pog'onaiga modulyatsiya.
- 30-mavzu:** Garmonik minori V-pog'onaiga modulyatsiya (major D).

III. Mustaqil ta'lif tashkil etishning shaxsiy mazmuni

Mustaqil ta'lifni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- avtomatlashdirilgan o'rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalilanligan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'lifni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lif resurslaridan, ta'lif muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriylardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahvilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qurutilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqill ta'lifni va mustaqil ishlar

Mustaqill ta'lif uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Major va minor gammalarin intonatsiyalash. K⁶₄ garmonik aylanmasi. Akkordni D ga yechilishi.
2. Takt ichindagi sinkopa. Ladning V pog'onasi va unga yetakchi bo'lgan tovushlar.
3. Takt ichindagi sinkopa. Ladning II pog'onasi. Uning asosiy pog'onalarga o'tishi.
4. Akkordlarning urʼiy ketma-ketligi. Tabiiy va garmonik minorning VII pog'onasi. Uning asosiy pog'omalarga yechilishi.
5. Minorning VI va VII ko'tarilgan pog'onasi. Gammaning melodik ko'rinishi.
6. Minor va majorning orttirilgan va kamaytirilgan intervallari. Bu intervallarning ortilishi bo'yicha bo'sha intervallarga yechilishi.
7. Tovushlarning hamda minor va minor ladlarida D7 va uning aylanmalarini. Ularning T ga yechilishi.
8. Nomodosh tonalliklarning o'zaro munosabati. Major va minor uchtovushliklarini mutbaʼsildigi.
9. Alteratsiya. Majorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (IV a). Uning Tga yechilishi.
10. Minorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (IV b). Uning Tga yechilishi.

11. Major va minorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (II #). Uning Tga yechilishi.
12. Major va minorning asosiy bosqichlariga yetakchi bo'lgan tovushlar alteratsiyasi (II b). Uning Tga yechilishi.
13. Xromatizm. Turg'un tovushlarga yetakchi bo'lgan yordamchi va o'tkinchi tovushlar. Ladning asosiy pog'onalariga tortilishi.
14. Barcha bosqichlarga yetakchi bo'lgan o'tkinchi va yordamchi tovushlar. Ularning asosiy pog'onalariga yechilishi turlari.
15. Xromatik gamma. Og'ishma. Xromatik tizim. Pog'onalarning ko'tarilishi va pasayishi tizimi.
16. Xromatizm ishtirokida sekventsiya. Akkordlarda melodik o'zgarishlar.
17. Melodik xromatizmda metrik qiyinchliklar. Sinkopalarning o'rni.
18. Birinchi darajali tonallikkarga modulyatsiya. Major VI-pog'ona tonalligiga modulyatsiya. Parallel minor tonalligi.
19. Majorni V- pog'onasiga modulyatsiya. D ning Tga aylanishi.
20. Majorni III- pog'onasiga modulyatsiya. Mediantaning o'rni.
21. Majorni IV- pog'onasiga modulyatsiya. S pog'onasiga o'tish tamoyillari.
22. Majorni II- pog'onasiga modulyatsiya. Umumiy akkordlar.
23. Garmonik major IV- pog'onasiga modulyatsiya (minor subdominantasi). Og'ishmaning ahamiyati.
24. Minorni III-pog'onasiga modulyatsiya. Minorni VI-pog'onasiga modulyatsiya. Lad xususiyatlari.
25. Minorni VII-pog'onasiga modulyatsiya. Tabiiy minorning o'rni.
26. Garmonik minorni V-pog'onasiga modulyatsiya (major D) va uning lad xususiyatlari.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- mavzuli;
- blits-so'rov;
- eshitib aniqlash;
- joamoja va yakka tartibda ishlash.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarini to'la o'zlashtirish, bilish, tahlil natijalarini aniq aks ettirish, o'rganilayotgan jarayonlar va kurslarni mustaqil mushohada yuritish, oraliq va yakuniy nazoratlar fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda og'zaki va yozma topshirqlar orqali o'tkazilishi mumkin.

Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar .

Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan.

Oraliq va Yakuniy nazorat 1, 2 semestrlarda o'tkaziladi.

Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).

Asosiy adabiyotlar

1. Ладухин Н. Одноголосное сольфеджио. – М., 1998.
2. Matyoqubova S. Solfedjio darslarida ritm mashqlar. – Т., 2009.
3. Островский А.Л., Соловьев С.Н., Шокин В.П. Сольфеджио. - М., 2013.
4. Способин И.В. Сольфеджио. Двухголосие. Трехголосие. М., 2009.
5. Ibrohimov O., Yunusov R. Solfejio. – Т., 2004.
6. Latif-Zade A.1000 and one step to composition. Volume three. Solfeggio. Set of exercises for composers- teachers and graduate students composers. USA, 2012.
7. Latif-Zade A. 100 etno-rhythrical dictations. USA, 2012.
8. Stefan Kostka, Dorothy Payne. Tonal Harmony. Fifth edition. Revised 2012.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. PF-26.05. 2020.
2. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida. PQ-4038 28 noyabr 2018.
3. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha hirakatlar strategiyasi.
4. Агаканов А. Курс сольфеджио. Вып. 1, 2, 3. – М., 1974, 1973, 1985.
5. Агаканов А., Блюм Д. Сольфеджио в ключах “До”. – М., 1969.
6. Агаканов А., Блюм Д. Примеры из полифонической литературы. – М., 1972.
7. Алексеев Б. Гармоническое сольфеджио. – М., 1975.
8. Алексеев Б., Блюм Д. Систематический курс музыкального диктанта. Ч.1, 1975.
9. Васильева Н. Двухголосное сольфеджио. – М., 1982.
10. Качалова Н. Сольфеджио. Вып. 1, 2, 3. М., – 1981-1983.
11. Ладухин Н. Опыт практического изучения интервалов, гамм и ритмов. Изд.: Планета музыки. 2018.
12. Ладухин Н. 60 сольфеджио на два голоса. Лань. 2016.
13. Мацокина Е. Полифоническое сольфеджио на материале узбекских композиторов. – Т., 1986.
14. Незванов Б., Лашентова А. Кратким по слуховому анализу. – Л., 1964.
15. Потоловский Н. 500 сольфеджио. Пособие к развитию музыкального слуха и чувства ритма. Лань. 2016.
16. Соколов В. Многоголосное сольфеджио. – М., 1981.
17. Хамраев Н. Музыкальные листья. (на материале произведений композиторов Узбекистана). – Т., 1979.

18. Xamraev I. Solfedjio. – T., 1963.
19. Штерн Д. Гармоническое сольфеджио. – Т., 1992.
20. Paul Hindemith. Elementary training for musician. Second edition. Revised 1965.
21. O'zbek xalq musiqasi // I.Akbarov tahriri ostida. – T. 1-4. T., 1958.

Axborot manbalari

1. <http://b2c.uz/catalog/youth/uz/musiqa>
2. www.musika.uz
3. <http://portasound.ru/music-search/musiqa-olami>
4. <http://www.youtube.com>
5. <http://www.zivonet.uz>
6. <http://nlib.org.ua/parts/books.htm>
7. <http://www.classic-music.ru>
8. <http://mus-info.ru>
9. <http://notes.tarakanov.net/>

5

2-semestr (Garmoniya)

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - musiqiy bilim doirasini kengaytiradi. Musiqachi - ijrochilarning umunumadaniy darajasini boyitadi. Professional ko'nikmalarining rivojiga yordam beradi. Tabiiy iste'dodning, badiiy didning rivojlanishiga turtki bo'ladi. Bundan tushqari, garmoniyani o'rganish ijrochida o'rganilayotgan asar matniga nisbatan bilvosita mumosabutni tarbiyalaydi. Kompozitorning g'oyasiga chuqur kira olishga yordam beradi. Garmoniyani o'rganish musiqiy fikrning qaror topishi va rivojlanishi, musiqiy-g'oyaviy timsollikning shakllanishi jarayonida garmonianing o'rni va ahamiyatini anglashga qaratilg'an.

Garmoniya kursida ma'ruzalar o'tiladi, garmonik tahlil, fortepianoda turli mashqlar bajariladi. Garmonik tahlilning yakuniy maqsadi garmoniyani muhim ifodaviy va shakllantiruvchi vositasi sifatida ochish hisoblanadi, u boshqa ifodaviy vositalar bilan birga musiqiy timsolni shakllantiradi.

Fanni vazifasi - garmoniya nazariy qoidalarini va tarixiy rivojini o'rganish, uning tub xususiyatlarini idrok etish, sohaga oid tayanch tushuncha va atamalarning ilmiy jihatdan to'g'ri talqin etish, musiqa asarlaridagi garmonik rivojini tahlil etish, fortepianoda turli garmonik mashqlarni bajarishdir.

Garmonik tahlilning yakuniy maqsadi garmoniyani muhim ifodaviy va shakllantiruvchi vositasi sifatida ochish hisoblanadi, u boshqa ifodaviy vositalar bilan birga musiqiy timsolni shakllantiradi.

Garmoniyani musiqiy tilning barcha tarkibiy qismlari bilan bog'lash. Musiqaning badiiy g'oyasi va mazmunidan kelib chiqqan holda garmonik vositalarni tanlash.

II. Asosiy qism (yakka mashg`ulotlat mashg`ul turiga qarab o'tkaziladi)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi

Kirish

Fanning mazmuni. Fanning maqsad va vazifalari. O'rganiladigan mavzular doirasи. Fan o'rganilishida tayaniladigan asosiy manbalar haqida. U bilan bog'liq musiqiy janr namunalari, asosiy ilmiy tadqiqotlar, nota adabiyotlari haqida, ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar.

So'nggi yillarda adabiyotlardan nashr ettirilgan to'plamlari bilan yaqindan tanishish.

Ushbu fan yuzasidan talabalar musiqa nazariyotining asosiy tamoyili - garmonik tafakkurlash ko'nikmasiga ega bo'ladilar. Garmoniya fanida o'rgangan bilimlar: kuy, bas va boshqa ovozlarni garmoniyalash, garmonik ketma-ketlikni bastalash, turli janrlardagi musiqiy asarlarni garmonik tahlil eta olish, fortepianoda garmonik ketma-ketliklarni chalish, shuningdek turli davr va yo'nalishda ijod etган kompozitorlarning garmonik uslublari bilan tanishadilar va o'rganadilar.

Garmoniya fani talabalar uchun kelajakdagи sholiyutiga tayyorlanib, kasbiy mohirligini oshirishda chuqur ta'sir ko'rsatadi.

1-mavzu: Garmoniya tushunchasi. Garmonyaning lid asoslari.

Garmoniya tushunchasi. Tushunchaning turli taqinlari. Tushunchuning evolyutsiyasi. Garmoniyaga taalluqli zamonaviy tushunchalar

2-mavzu: Musiqiy tuzilmalar.

Tuzilma. Umumiy ta'rif. Tuzilmaning asosiy ta'riflari. Monodik tuzilma. Polifonik tuzilma va uning asosiy turlari. Gomofon – garmonik tuzilma. Ovozlarning xususiyatlari va ahamiyati.

3-mavzu: Ovoz yo'nalishi.

Ovoz yo'nalishi tushunchasi. Ovoz yo'nalishi turlari. Ravon va sakrama harakat. Ayrim intonatsion harakatlari. Duchlanish. Parallel oktavalar, unisonlar, kvintalar. Yashirin parallelizm.

4-mavzu:Akkord.

Akkord ta'riti. Klassik akkordlarning munqisiy tuzilmasi. Klassik akkordlarning asosiy tomonlari. Akkord tuzilishining akustik negizi.

Uchtovushliklar

Diatonika. Tabiiy majorning uchtovushliklari. Tabiiy minorning uchtovushligi. Akkord tovushlarning jiftlanishi va toyuqligini tushunilishi.

Sekstakkordlar va kvartakkordlari

Sekstakkordlar va kvartakkordlar qo'llanilishi. Sekstakkord va kvartsekstakkordlarning jiftlanishlari.

Septakkordlar

Septakkord. Umumiy ta'rif. Septakkordlarning qo'llanilishi. Septakkordning kiritilishi. Dominant septakkord va umumiy aybatmalari. Barcha septakkordlarning

yechilishi.Septakkordlarning qo'shilishi.

Nonakkordlar.

Nonakkordlar. Umumiylar ta'rif. Funksional xususiyatlari va qo'llanishi.

5-mavzu: Ko'povozlik ohangdoshliklar.

Ko'povozlik ohangdoshliklar ta'rifi.Polifunksionallik. Tovushlarning joylanishi.Ko'povozlik ohangdoshliklarni qo'llanilishi.

6-mavzu: Tersiyasiz tarkibdagiakkordlar.

Tersiyasiz tarkibdagiakkordlar. Umumiylar ta'rif.Tersiyaviy tuzilmasi o'zgarganakkordlar.Uzviy tersiya bo'yicha tuzilmaganakkordlar.Funksional xususiyatlari va qo'llanishi.

7-mavzu:Faktura.

Faktura tushunchasi. Umumiylar ta'rif. Fakturaning uch asosiy parametri: gorizontal, vertikal (balandlik-registrlik), teranlik. Fakturaning funksional va fonizm tomonlari, koloristik qatlamlashuv. Garmonik, ritmik, melodik figuratsiyalar. Dublirovka.

8-mavzu:Akkordsiztovushlar. Melodikfiguratsiya.

Melodik figuratsiya. Umumiylar ta'rif. Melodik figuratsiyaning asosiy ko'rinishlari. Kuchli hissadagiakkordsiztovushlar. Tayyorlangan to'xtalmalar. Tayyorlangan to'xtalmalar tushunchasining ta'rifi. Uning qo'llanilishidagi uchta holati. Metrik va ritmik sharoitlar.

9-mavzu:Kuchsizhissadagiakkordsiztovushlar. O'tkinchitovushlar

Kuchsizhissadagiakkordsiz o'tkinchitovushlar tushunchasining ta'rifi. Diatonik va xromatik o'tkinchitovushlar. Qo'llanilishining ritmik sharoitlar.

10-mavzu:Yordamchitovushlar. Pred'yom.

Yordamchitovushlar tushunchasining ta'rifi. Diatonik va xromatik yordamchitovushlar. Pred'yom tushunchasining ta'rifi.

11-mavzu:Ikkinchidarajadagiakkordsiztovushlar.

To'xtalmaga pred'yom. Yordamchitovushga yordamchnota. Diatonik o'tkinchitovushlar qurshovidagi xromatik o'tkinchitovushlar.

12-mavzu:Organpunktı.

Ta'rifi. Organ punktning funktsiyaları. Organ punktni kiritilishi va yakunlanishi.

13-mavzu:Modulyatsiya. Umumiynazariyasi vatasnifoti.

Modulyatsiya. Umumiylar ta'rif. Modulyatsiyaning turlari. Funksional modulyatsiya. Tonalliklarni o'xshashligi. Bevosita funksional modulyatsiya. Tadrijiy funksional modulyatsiya.

14-mavzu: Tonalliklarturdoshlikdarajasi. 1-darajaliturdosh tonallikkarga modulyatsiya.

Birinchi darajadagi turdoshi tonalliklartarkibi. Umumiylakkordlar soni. Dominanta sari bajariladigan modulyatsiya. Subdominanta sari bajariladigan modulyatsiya.

15-mavzu: 2-darajalimodulyatslyn, bevosita funksional modulyatsiya.

Ikkinchidarajadagi turdoshi tonalliklartarkibi (major). Umumiylakkordlar soni. Ikkinchidarajadagi turdoshi tonalliklartarkibi (minor). Major va minordan ikkinchi darajadagi turdoshi tonallikkarga modulyatsiyani bajarish yo'llari.

2-darajalimodulyatslyn, tadrijiy funksional modulyatsiya.

Ikkinchidarajadagi turdoshi tonallikkarga tadrijiy funksional modulyatsiya. Vositachi tonalliklarni kvinta doirasi bo'yicha tamlanishi va kiritilish yo'llari. Modulyatsiya

bajarilishi.Seminar: Modulyatsiyaning umumiy nazariysi, tonalliklar turdoshlik darajasi va tasnifoti.

16-mavzu: 2-darajali modulyatsiya, tadrijiy funktsional modulyatsiya.

Modulyatsiyaning umumiy nazariysi, tonalliklar turdoshlik darajasi va tasnifoti.

17-mavzu: Uchinchi darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya.

Uchinchi darajadagi turdosh tonalliklar tarkibi.Umumiy tonalliklar soni.Majordan dieyzli tonalliklar sari bajariladigan modulyatsiya.Majordan bemolli tonalliklar sari bajariladigan modulyatsiya.

Uchinchi darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya.

Uchinchi darajadagi turdosh tonalliklar tarkibi.Umumiy tonalliklar soni.Minordan diezli tonalliklar sari bajariladigan modulyatsiya.Minordan bemolli tonalliklar sari bajariladigan modulyatsiya.

18-mavzu: Alteratsiya nazariyasi.

Alteratsiya ta'rifi. Tushunchaning talqinlari.Ichki lad alteratsiyasi.Modulyatsion alteratsiya. Major ladi alteratsiyasi.Minor alteratsiyasi.

19-mavzu: Alteratsiya. Dominanta guruhi akkordlarning alteratsiyasi.

Majordagi D guruhidagi alteratsiyasi. Minordagi D guruhidagi alteratsiyasi. D guruhidagi akkordlarni ovozo'nalishining xususiyatlari. D guruhidagi «Nomlangan» akkordlar. Kompozitorlar ijodiyotida alteratsiyalangan akkordlar ahamiyati.

Subdominanta guruhi akkordlarning alteratsiyasi.

S-guruhidagi akkordlarning majordagi alteratsiyasi. S-guruhidagi akkordlarning minordagi alteratsiyasi. Alteratsiyalangan akkordlarda ovoz yo'nalishining xususiyati. Neapolitan garmoniyasi. S-guruhidagi “Nomlangan akkordlar”. Nomlangan alteratsiyalangan akkordlar.

20-mavzu: Engarmonik modulyatsiya. Yetakchi septakkord orqali engarmonik modulyatsiya.

Engarmonik modulyatsiya. Haqiqiy va soxta engarmonizm.Engarmonizm va bir tekis temperatsiyalangan tizim (sozlanish).Engarmonik modulyatsiyaning ifodaviy imkoniyatlari. Kamaytirilgan septakkord orqali bajariladigan modulyatsiya. Mavjud bo'lgan uchta kamaytirilgan septakkordning tonika, subdominanta va dominantalarga yetakchi bo'laolishi.

21-mavzu: Dominantseptakkordi orqali engarmonik modulyatsiya.

Dominantseptakkord engarmonizmi.Engarmonik modulyatsiyaning dominant septakkord orqali bajarish yo'llari. Ushbu modulyatsiyaning ifodaviy imkoniyatlari. Modulyatsiyaning shakllash imkoniyatlari Alteratsiyalangan Dominantseptakkord, kamaytirilgan septakkord engarmonizmi orqali bajariladigan modulyatsiya.

22-mavzu: Ortirligun uchtovushlik orqali engarmonik modulyatsiya.

Ortirligun uchtovushlik engarmonizmi.Ortirligun uchtovushlik orqali engarmonik modulyatsiyani bajarilishi. Ushbu modulyatsiyanning ifodaviy imkoniyatlari.Modulyatsiyuning shakllashi imkoniyatlari.

23-mavzu: Melodik garmonik, melodik modulyatsiya, taqqoslama modulyatsiya.

Umumiy tushuncha. Modulyatsiya bajarilishi.

24-mavzu: Asor tonallik rejsisi tuzillishining asosiy tamoyillari.

Musiqiy yaxlitlikning tonal tuzilishi (tonal reja). Tonallikning yaxlitligi va kontrast.XX asor tonallikning modifikatsiyaları.

25-mavzu: Major – minor. Major – minor turlari. Nomdosh major – minor tizimi.

Major–minora ta'rifi lad tizimi sifatida. Musiqiy asar rivojlanishida major-minorning badiiy ahamiyati. Major-minorning o'ziga xosakkordlari va ularning funksiyalari. Nomdosh major-minor tizimi shakllanishidagi tarixiy bosqichlar. Minor–major.

26-mavzu: Nomdosh major-minorning muhimakkordlari:

a) Nomdosh ladning III pog'onasini o'z ichiga oluvchiakkordlar (major tonikali tuzilmadagi b VI, bIII va I pog'onaakkordlari, minor tonikali tuzilmadagi #III, #VI va I pog'onaakkordlari); b) Nomdosh ladning III pog'onasini o'z ichiga olmaydiganakkordlar (major tonikali tuzilmadagi bVII va V pog'onaakkordlari, qisman minor tonikali tuzilmadagi IV va II pog'onaakkordlari). Majorda "paysaytirilgan" va nomdosh minorda "ko'tarilgan"akkordlarni tuzish texnikasi; ularning funksional ahamiyati. Major-minorakkordlarini bir-biri bilan o'zar oq'shilishlari, shuningdek ularning diatonik ohangdoshliklar bilan bog'lanishlaridagi ovoz yo'nalishining o'ziga xos xususiyatlari.

27-mavzu: Major-minorakkordlari orqali modulyatsiya.

Lad modulyatsiyasiakkordlarning avvalgi funktional ahamiyati saqlagan holda, nomdosh major va minor ladlarining almashinuvsi sifatida.

Tonal va lad modulyatsiyalari orasidagi farq. Lad modulyatsiyasining rang-barangligi, Major-minor sharoitlarida qardosh (o'xshash) tonalliklar doirasini kengaytirish.

28-mavzu: Parallel major-minor.

Ta'rif, nomdosh major-minordan farqi. Parallel major –minor turlari. Tabiiy va garmonik parallel major-minorningtafovutli jihatlari. Parallel major-minorning har ikkala ko'rinishidagiakkordlar farqi. Garmonik parallel major-minorda hosil bo'luvchi o'ziga xosakkordlar(majorning III p. major uchtovushligi – (parallel minorD), minor –minorda VI p. – (parallel majorning S^G, «shubert» garmoniyasi). Parallel major–minorXIXasar ikkinchi yarmi rus va Yevropa musiqasida yangi lad tuzilmalarinihosil qilish yo'li sifatida.

Musiqiy asarlarda parallel major-minorning paydo bo'lish shakllari:

- a) tadrijiy qiyoslashda;
- b) yagona kuyning garmoniyalanishidagi lad chog'ishtirilishida;
- d) yangiakkordika qo'llanilishi bilan. Parallel major-minorning koloristik ahamiyati.

29-mavzu: Tertiya qatorlari. Bir tertsiyaviy major-minor.

Ta'rifi, nomdosh major–minordan farqi. Bir tersiyaviy major-minor tizimi major-minorning kechki ko'rinishi sifatida. Bir tersiyaviy major-minorakkordikasi. Nomdosh major-minordan farqli o'laroq, bir tersiyaviy major-minor uchtovushliklarning klassifikatsiyasi. Mazkur lad tizimidaakkordika tuzilishiga oid texnika. Shakllanishning tarixiy bosqichlari.

30-mavzu: Xromatik tizim.

Uning shakllanish bosqichlari. Zamonaviy kompozitorlik ijodiyotidagi ahamiyat va talqini.

31-mavzu: Ko'pqatlamlilik.

Iakllanishining tarixiy bosqichlari. Tasnifoti va ahamiyati. Musiqiy bayonning fakturaviy yo'sinlari. Shablhosil qiluvchi va ifodaviy imkoniyatlari.

32-mavzu: Lad tizimi.

Lad tizimi musiqiy tafakkurning konstruktiv-mantiqiy asoslarini umumlashtiruvchi ifoda (vosita) sifatida. Lad tuzilmalarining shakllanishida turg'unlik va noturg'unlikning o'zaro dialektik aloqa va munosabatlari.

Tonal ladlar. Major va garmonik minor.

Asosiy tonal lad tuzilmalari. Uch asosiy funktsiya – T,S,D larning o'zaro dialektik munosabatlari. Tonikaning markazlashtiruvchi ahamiyati. Lad o'zgaruvchanligiprinsipi.

33-mavzu: Diatonika va xromatika.

Diatonika klassifikatsiyasi:

- a) kvintaviy printsip bo'yicha; b) strukturaviy o'ziga xosliklar bo'yicha.

Xromatikaning ta'risi va klassifikatsiyasi: a) xromatika diatonik tovushqator asosidagi soz sifatida; b) xromatika 12 ta mustaqil tonlarning tizimi sifatida. Mikroxromatika (ultraxromatika)ning paydo bo'lishi. Tuzilmaviy ko'rinishlari va ifodaviy imkoniyatlari.

34-mavzu: Modal ladlar.

Tarixiy ma'lumotlar, tuzilmaviy o'zigaxoslik, funksional aloqalarning o'ziga xos xususiyatlari – koordinatsion prinsip mohiyati. Tayanch ton hosil qilishning uslublari. O'zgaruvchanlik.

35-mavzu: Simmetrik (sun'iy) ladlar.

Ularning paydo bo'lishidagi tarixiy bosqichlar. Ta'rif. Klassifikatsiya. Tuzilishiga oid jihatlar va ifodaviy imkoniyatlari. Glinka, Rimskiy-Korsakov, Skryabin ijodida simmetrik ladlar.

36-mavzu: Modal (tabiiy) ladlar garmoniyasi – I.

Akkordika (uchtovushlik roli, ikkilantirishning o'zigaxosliklari, ovoz yo'naliishi, yechilishi). Asosiy funktsiyalar (T, S, d) orasidagi o'zaro aloqa-munosabat spetsifikasi. O'zbekiston kompozitorlari ijodida tabiiy ladlar garmoniyasi.

37-mavzu: Modal ladlar garmoniyasi – II.

Notersiyaviy tuzilishdagi keng qo'llaniluvchi akkorlar, funksional aloqalarning zaiflashuvi. 70-yillardan so'nggi O'zbekiston kompozitorlari ijodida modal garmoniya.

38-mavzu: Garmoniya tarixiga kirish.

Davrlashtirish masalalari. Ko'povozlik shakllanishining ilk bosqichlarini o'rganishda yuzaga keluvchi murnakkabilklari.

39-mavzu: IX-XIII asarlarda garmonianing shakllanish jarayoni va rivojlanish jihatlari.

Ikki ovozli bayonning ((X – XI u.) ilk shakllari – organum yoki diafoniya. Organumning ikki turli 1) kvartu yoki kvintular bo'ylab sistematik parallel xarakatlanish (ba'zan bunday ikki ovozlilikning oktavaga dublirovkasi).

40-mavzu: O'rta asr ladlari va ularning evolyutsiyasi.

Cherkov ladlaringin sistematikasi, ularning lekki tuzilishidagi o'ziga xosliklar. Ioniy va eotiy ladlarning yetakchi sifatida ajrilib chiqishi jarayoni.

41-mavzu: XV-XVI asrlar garmoniyasi.

Ikki kontrast lnd turzilmalari – major va minoring XVI asr (Joskena de Pre, ayniqsa — Orlando Lasso va Palestrina) mutaqabida ustun va yetakchi ahamiyat kasb etishi.

42-mavzu: XV-XVI asrlar garmoniyasi.

XVI asrdi, qit'iy yozuv ustulari ijodida, italyan frottol va madrigallar mualliflarida,

lyutnya va organ musiqasida, protestant xoralida va XVI–XVII asarlar opera ijodida namoyon bo‘luvchi sof garmonik,akkordli tuzmning asos-tayanchilik ahamiyati.

43-mavzu:Renessans davri xromatikasi.

XVI asr musiqa nazariyasi va amaliyatida xromatika va mikroxromatika.

Djezualdo, Vichentino, Rorelarning madrigallarida yangi ifodaviy vositalarni izlab topish.Y.Gaydhningsonatashakliningxususiyatlari. V.Motsartijodiningsonatashakli. Betxovenningsonatashakllari (ijodiningilkvao‘rtadavrлari).

44-mavzu:Garmoniya–XVII va XVIII asrning birinchi yarmida.

XVII asrdaladofunktionaltizimning to‘liq shakllanishi va uning major ham minorning unifikasiyalashtirilgan lad tuzilmalarida tasdiqlanishi, garmonik vertikalning tersiyaviy tuzilishdagi akkordlar ko‘rinishida kristallizatsiya jarayonining yakunlanishi.

45-mavzu:Barokko davrining lad tizimidagi ba’zi bir o‘ziga xosliklar.

Lad-tonal taskiloti asosida tarkib topuvchi lad tuzilmalarining ko‘rinishlari. Major doirasida – ba’zan kadensiyalarda garmonik ko‘rinishning xarakterli aylanmalar bo‘luvchi tabiiy ko‘rinishning ustunligi; Minor doirasida – garmonik, melodik va tabiiy turlarni birlashtiruvchi to‘liq tizim deb nomlanuvchi.

46-mavzu:GarmoniyaI.S.Bax va uning zamondoshlari ijodida.

I.S.Bax ijodi davrning o‘zida eng muhim jihatlarni jamlagan yorqin va keng qamrovli hamda keyingi rivojlanish uchun muhim omil bo‘lib hizmat qilgan badiiy hodisa. Polifoniya tarixidagi eng yuqori kulminatsiya va garmoniya uchun uning tarixiy bosqichlaridan xarakterli bosqichdir.

**47-mavzu:XVIII asrning ikkinchi yarmi va XIX asr boshi musiqasida
garmoniya.**

XVIII asrning ikkinchi yarmi va XIX asr boshigacha bo‘lgan davrda garmoniya holating o‘ziga xosligi (vena klassitsizmi): favqulodda aniqlik va samimiylilik. Markazlashgan ladofunktional aloqalarning intilishi vena klassiklari musiqasida garmoniyaning barcha funksiyalari asosi sifatida.

48-mavzu:Garmoniya XIX asr musiqasida.

Garmoniyaning XIX asr uchun xos bo‘lgan yaxlitlikdagi intensiv va barcha tomonlama rivojlanishi, uning avtonom badiiy kuch va qimmatlilik sifatida alohida o‘sishi.

Aynan garmoniyaga bog‘liq holda o‘zaro farqlanuvchi yorqin individual uslublarning ko‘pligi. Asosida ifodaviy va bo‘yoqdorlik yotuvchi fonik effektlar natijasida ohangdoshliklarning shakllari va tuzilmalarining rivojlanishi. Garmoniyada ohangdoshliklarning ladofunktional guruhlari. Oddiy va tarkibli lad tuzilmalari. Faktura.

**Amaliy mashg‘ulotlar va Seminar
o‘quv rejada kursatilgan turi bo‘yicha o‘tkaziladi.**

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Ovoz yo‘nalishi.
2. Akkord.
3. Uchtovushliklar.
4. Sekstakkordlar va kvartsekstakkordlar.
5. Septakkordlar.

6. Nonakkordlar.
7. Ko‘povozlik ohangdoshliklar
8. Tertsiyasiz tarkibdagi akkordlar.
9. Faktura.
10. Akkordsiz tovushlar. Melodik figuratsiya.
11. Tayyorlanmagan to‘xtalmalar.
12. Kuchsiz hissadagi akkordsiz tovushlar. O‘tkinchi tovushlar
13. Yordamchi tovushlar. Pred’yom.
14. Ikkinchisi darajadagi akkordsiz tovushlar.
15. Organ punkti.
16. Modulyatsiya. Umumiy nazariyasi va tasnifoti.
17. Tonalliklar turdoshlik darajasi. 1-darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya.
18. 2-darajali modulyatsiya, bevosita funksional modulyatsiya.
19. 2-darajali modulyatsiya, tadrijiy funksional modulyatsiya.
20. 2-darajali modulyatsiya, tadrijiy funksional modulyatsiya..
21. Uchinchi darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya
22. Uchinchi darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya
23. Alteratsiya. Dominanta guruhi akkordlarning alteratsiyasi
24. Subdominanta guruhi akkordlarning alteratsiyasi.
25. Engarmonik modulyatsiya. Yetakchi septakkord orqali engarmonik modulyatsiya.
26. Dominantsepti akkordi orqali engarmonik modulyatsiya.
27. Ortirilgan uchtovushlik orqali engarmonik modulyatsiya.
28. Melodik-garmonik, melodik modulyatsiya, taqqoslama modulyatsiya.
29. Asas tonallik rejsi tuzilishining asosiy tamoyillari
30. Major – minor. Major – minor turlari. Nomdosh major – minor tizimi.
31. Major-minorning o‘ziga xos akkordlari . Minor–major.
32. Nomdosh major-minorning muhim akkordlari
33. Major-minor akkordlari orqali modulyatsiya
34. Parallel major-minor. Tersiya qatorlari.
35. Bir tersiyaviy major-minor.
36. Xromatik tizim.
37. Ko‘pqatlamlilik.
38. Lad tizimi
39. Tonal ladlar. Major va garmonik minor
40. Diatonika va xromatika.
41. Modal ladlar.
42. Simmetrik (sun’iy) ladlar.
43. Modal (tabiiy) ladlar garmoniyasi
44. Garmoniya tarixiga kirish.
45. IX-XIII asarlarda garmoniyaning shakllanish jarayoni va rivojlanish jihatlari.
46. O‘rta asr ladlari va ularning evolyutsiyasi.
47. XV-XVI asrlar garmoniyasi.
48. XY-XYI asrlar garmoniyasi.
49. Renessans davri xromatikasi.

50. Garmoniya – XVII va XVIII asrning birinchi yarmida.
51. Barokko davrining lad tizimidagi ba'zi bir o'ziga xosliklar.
52. Garmoniya I.S.Bax va uning zamondoshlari ijodida.
53. XVIII asrning ikkinchi yarmi va XIX asr boshi musiqasida garmoniya.
54. Garmoniya XIX asr musiqasida.

Barcha m'aruza va amaliy mavzular bo'yicha yakka mashg'ulotlar o'tkazish ham
mo'ljallangan.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Ovoz yo'nalishi. Akkord.
2. Uchtovushliklar.
3. Sekstakkordlar va kvartsekstakkordlar.
4. Septakkordlar.
5. Nonakkordlar.
6. Tersiyasiz tarkibdagiakkordlar.
7. Faktura. Akkordsiz tovushlar. Melodik figuratsiya. Tayyorlanmagan to'xtalmalar. Kuchsiz hissadagi akkordsiz tovushlar. O'tkinchi tovushlar. Yordamchi tovushlar. Pred'yom. Ikkinchi darajadagi akkordsiz tovushlar.
8. 1-darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya.Organ punkti.
9. 2-darajali modulyatsiya. Bevosita funksional modulyatsiya.Tadrijiy funksional modulyatsiya.
- 10.3-darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya
11. Alteratsiya.
12. Engarmonik modulyatsiya. Yetakchi septakkord orqali engarmonik modulyatsiya. Dominantseptakkordi orqali engarmonik modulyatsiya. Orttirilgan uchtovushlik orqali engarmonik modulyatsiya.
13. Melodik-garmonik, melodik modulyatsiya, taqqoslama modulyatsiya.
14. Major – minor. Major – minor turlari. Nomdosh major – minor tizimi.
15. Major-minorning o'ziga xosakkordlari. Minor–major. Major-minorakkordlari orqali modulyatsiya. Parallel major-minor.
16. Tonal ladlar. Major va garmonik minor
17. Diatonika va xromatika.
18. Modal (tabiiy) ladlar garmoniyasi
19. O'rta asr ladlari va ularning evolyutsiyasi.
20. Renessans davri xromatikasi.
21. Garmoniya I.S.Bax va uning zamondoshlari ijodida.
22. XVIII asrning ikkinchi yarmi va XIX asr boshi musiqasida garmoniya.
23. Garmoniya XIX asr musiqasida.

Fan bo'yicha kurs ishi.

Kurs ishi fan mavzulariga ta'alluqlimasalalar yuzasidan talabalarga yakka tartibda tegishli topshiriq shaklida beriladi. Kursi shining hajmi, rasmiylashtirish shakli, baholash mezonlari ishchi fan dasturida va tegishli kafedra tomonidan belgilanadi. Kurs ishini

bajarish talabalarda fanga oid bilim, ko'nikma va malakalarни shakllantirishga xizmat qiladi.

Kurs ishlarining taxminiy ro'yxati:

1. "Modulyatsiya va faktura" mavzusiga oid testlar.
2. Alteratsiya.
3. Ilk mumtoz garmoniyada lad tizimining ayrim xususiyatlari.
4. Akkordlar.
5. O'zbekiston kompozitorlari ijodida kadensiya turlari.
6. Major-minor tizimi (testlar).
7. Pentatonika.
8. O'zbekiston kompozitorlari fortepiano ijodiyotida tonika va uning shakllantiruvchi ahamiyati.
9. G.A. Mushelning fortepiano miniyaturlarida kadensiyalar.
10. G.A. Mushelning fortepiano uchun yozgan asarlarda dominanta funksiyasi.
11. Yu.Kon va S.Zakrjevskaya tadqiqotlari tabiiy lad garmoniyasining xususiyatlari.
12. Tonika funksiyasi: genezis va zamonaviy holat.
13. XIX asr G'arb Ovropa va rus musiqlarining garmoniyasi (testlar).
14. G.A. Mushelning ayrim fortepiano uchun yozgan asarlardagi kulminatsiya usullari.
15. Barokko davri garmoniyasi.
16. XIX asr musiqlasida garmoniya (rus musiqa).
17. Uyg'onish va ilk klassik davriga oid musiqiy atama va tushunchalarning izohli lug'ati.
18. Uyg'onish davri musiqlasida xromatika.
19. Barokko va klassitsizm davriga oid test savollari.
20. Modal ladlar.
21. Tabiiy ladlar garmoniyasi.
22. XVII asr musiqlasida kadentsiya.
23. "Faktura va melodik figuratsiya" mavzusiga oid test savollari.
24. L.V.Betxoven sonatalaridagi kulminatsion nuqtalarining shakllantirilishida garmonik vositalar ahamiyati.
25. V.A.Motsart sonatalari bosh davriyalarida S guruhiakkordlarining ahamiyati.
26. Djczualdo garmoniyasi.
27. Fortepiano va orkestri fakturasida milliy usullarining aks ettirilishi.
28. Musiqa nazariyasiga oid so'zlarning izohli lug'ati.
29. Garmoniya tarixi. Izohli lug'at.
30. O'zbek xalq kuyi "Tanova"ning ikki kompozitor ijodida qayta ishlovi va ularning garmonik tahlili.
31. Gregorian xorallarida modallik.
32. R.Shumanning "Novelletalari"dagi major-minor.
33. "Namedonam chi nom dorad" romansi misolida kompozitor Mutual Burxonovning ijodiy uslubiga bir nazar".
34. Manas Levievning garmonik tili "Oltin ko'l" musiqli dramasi misolida.

35. Mirsodiq Tojievning № 7-simfoniysi 1 qismi misolida musiqiy ifoda vositalari xususiyatlarining o'ziga xosligi.
36. M.Bafoevning ikkita qo'shiq misolida kompozitorlik yozuvining uslubiy xususiyatlari.
37. O'zbek xalq kuyi "Tanovar"ning A.S.Nabiev qayta ishlovida.
38. Musiqa tarixida sekvensiya.
39. Impressionizm uslubi. Debyussining fortepiano uchun "Arabeska" № 1 asarining garmonik tahlili misolida.
40. Muxammadjon Otajonovning bolalar uchun yozgan fortepiano asarlarida musiqiy ifoda vositalarining qo'llanilishi.
41. Mumtoz garmoniya asoslari.
42. Antik davr estetikasida garmoniya masalalari.
43. O'rta asrlar ladlari.
44. O'rta asr lad tizimining XVI-XVII asrlardagi major va minor musiqa nazariyasiga o'tish.
45. Uyg'onish davrida italyan kompozitorlar ijodiyotida madrigal.

Ayrim kompozitorlar ijodida alteratsiyaning ahamiyati

III. Mustaqil ta'lif tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limi tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakklardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishslash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalilaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilaro'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limi tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lif resurslaridan, ta'lif muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriylardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradio kompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta'lif va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lif uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Kirish. Garmoniya tushunchasi.
2. Musiqiy tuzilmalar.

3. Ovoz yo'nalishi.
4. Akkord.
5. Uchtovushliklar.
6. Sekstakkordlar va kvartsekstakkordlar.
7. Septakkordlar.
8. Nonakkordlar.
9. Ko'povozlik ohangdoshliklar.
10. Tersiyasiz tarkibdagi akkordlar.
11. Faktura.
12. Akkordsiz tovushlar. Melodik figuratsiya.
13. Tayyorlanmagan to'xtalmalar.
14. Kuchsiz hissadagi akkordsiz tovushlar. O'tkinchi tovushlar.
15. Yordamchi tovushlar. Pred'yom
16. Ikkinchisi darajadagi akkordsiz tovushlar.
17. Organ punkti.
18. Modulyatsiya. Umumiy nazariyasi va tasnifoti.
19. Tonalliklar turdoshlik darjası. 1-darajali turdoshtonalliklarga modulyatsiya.
20. 2-darajali modulyatsiya, bevosita funksional modulyatsiya.
21. 2-darajali modulyatsiya, tadrijiy funksional modulyatsiya.
22. Uchinchi darajali turdosh tonalliklarga modulyatsiya.
23. Alteratsiya nazariyasi.
24. Alteratsiya. Dominanta guruhi akkordlarning alteratsiyasi.
25. Subdominant guruhi akkordlarning alteratsiyasi.
26. Ayrim kompozitorlar ijodida alteratsianing ahamiyati.
27. Engarmonik modulyatsiya. Yetakchi septakkord orqali engarmonik.
28. Dominantseptakkordi orqali engarmonik modulyatsiya.
29. Ortirilgan uchtovushlik orqali engarmonik modulyatsiya.
30. Engarmonik modulyatsianing barchaturlari.
31. Melodik-garmonik, melodik modulyatsiya, taqqoslama modulyatsiya
Umumiy tushuncha. modulyatsiya bajarilishi.
32. Asar tonallik rejasi tuzilishining asosiy tamoyillari (tonal rejalar).
33. Major – minor. Major – minor turlari. Nomdosh major - minor.
34. Nomdosh major-minorning muhim akkordlari.
35. Major-minor akkordlari orqali modulyatsiya.
36. Parallel major-minor.
37. Parallel minor-major.
38. Bir tertsiyaviy major-minor.
39. Xromatik tizim.
40. Ko'pqatlamlilik.
41. Lad tizimi.

42. Tonal ladlar. Major va garmonik minor.
43. Diatonika va xromatika.
44. Modal ladlar.
45. Simmetrik (sun'iy) ladlar.
46. Modal (tabiiy) ladlar garmoniyasi – I.
47. Modal ladlar garmoniyasi – II.
48. Garmoniya tarixiga kirish.
49. IX-XIII asarlarda garmoniyaning shakllanish jarayoni va rivojlanish jihatlari.
50. O'rta asr ladlari va ularning evolyutsiyasi.
51. XV-XVI asrlar garmoniyasi.
52. Renessans davri xromatikasi.
53. Barokko davrining lad tizimidagi ba'zi bir o'ziga xosliklar.
54. Ilk klassik garmoniyasi.
55. Garmoniya–XVII va XVIII asrning birinchi yarmida.
56. Garmoniyal.S.Baxva uning zamondoshlari ijodida.
57. Vena klassik kompozitorlarining garmoniyasi (lad va funksional tizimlari).
58. Vena klassikkompozitorlarininggarmoniyasi (shakl).
59. XIX asr garmoniyasi (lad tizimi,akkordlar va funksional aloqalari).
60. XIX asr garmoniyasi (organ punkti, faktura,shakl).

6

V. Ta'lif natijalari /Kasbiy kompetensiyalari

Talaba bilishi kerak:

- Garmoniya tushunchasi, musiqiy tizimlar; garmoniyaning ifodaviy imkoniyatlari;garmoniya tarixi (ilk klassik garmoniya, Vena klassiklar garmoniyasi, romantik kompozitorlar garmoniyasi, O'zbekiston kompozitorlari ijodiyotida garmoniyasi);turli faktura ko'rinishlari, modulyatsiya turlari;major-minor tizimi;tabiiy-lad garmoniyasi;dodekafoniya **haqida tasavvurga ega bo'lish kerak**;
- Klassik garmoniyani; zamonaviy garmoniya asoslarini; garmonik, melodik va monodik ladlarini;modal va tonal ladlarni funksionalliklari va ularning funksional aloqalarini, modal ladlarini garmonik tizimini; turg'un va noturg'un tamoyili bo'yicha akkordlarni bo'linishini; major-minor tizimlarini, nomdosh, parallel va birtersiyali tizimlarni **bilishi va ulardan foydalana olishi**;
- Fortepianoda turli modulyatsiyalarni, garmonik ketma-ketliklarni va sekvensiyalarni chalish; musiqiy asarlarning garmonik tahlil qilish; turli uslub va fakturalarda garmonik masalalarni bastalash **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak**.

7

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaolkeys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishslash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishslash va himoya qilish uchun loyihalar.

8

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, bilish, tahlil natijalarini aniq aks ettirish, o'rganilayotgan jarayonlar va kurslarni mustaqil mushohada yuritish, oraliq va yakuniy nazoratlar fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda og'zaki, test va amaliy topshiriqlar orqali o'tkazilishi mumkin.

Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar .

Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat 1, 2 semestrlarda o'tkaziladi.

Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).

9

Asosiy adabiyotlar

1. Azimova A.N. Garmoniya. Nazariy kurs. – T., 2004.
2. Azimova A.N. Garmoniya. O'quv qo'llanma. – T., 2018.
3. Azimova O.N., Ibragimova SH.E. Zamonaviy garmoniya. O'zbekiston kompozitorlari jodiyotida akkordlar tarkibi. – T., 2015.
4. Keith. Weatt. Harmoni and Theory a Comprehensive Sourse for All Musicians.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. PF-26.05. 2020.
2. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida. PQ-4038. 28 noyabr 2018.
3. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi.
4. Abdikayumova G. Zamonaviy garmoniya.O'zbekiston kompozitorlari jodiyotida faktura. – T., 2015.
5. Мальмберг И., Хасанов А. Модальность в курсе преподавания гармонии и ее претворение на основе узбекской монодии. Т., 2007.
6. Musiqa ijrochiligi va pedagogikasi masalalari. (1-8), – T., 1999-2010
7. Nuritdinova Н. Zamonaviy garmoniya.O'zbekiston kompozitorlari jodiyotida modallik. – T., 2016.

8. Теория современной композиции. Сб. статей под редакцией В.Ценновой. М., 2007.
9. Холопов Ю. Гармония. Практический курс. Часть 1. М., 2005; Часть 2. М., 2005.
- 10.Холопов Ю. Гармонический анализ. В трёх частях. Часть 1 М., 1996; Часть 2. М., 2001.

Axborot manbalari

10. <http://b2c.uz/catalog/youth/uz/musika>
11. www.musikauz
12. <http://portasound.ru/music-search/musika-olami>
13. <http://www.youtube.com>
14. <http://www.zivonet.uz>
15. <http://nlib.org.ua/parts/books.htm>
16. <http://www.classic-music.ru>
17. <http://mus-info.ru>

10	<p style="text-align: center;">3-semestr (Jaz garmoniyasi) I. Fanning mazmuni</p> <p>Bakalavriat bosqichi uchun tuzilgan mazkur dastur - bakalavriat ta'limga yo'naliishlarining san'atshunoslik ixtisosligi bo'yicha tahsil oladigan talabalar uchun mo'ljallangan. Dastur Davlat ta'limga Standartlariga binoan san'at sohasida bakalavrular tayyorlash o'quv rejalarini asosida tuzilgan va undan ishchi o'quv dasturlarini tuzishda foydalaniildi.</p> <p>San'atshunoslik ixtisosligi bo'yicha bakalavriatda o'tiladigan "Djaz garmoniyasi" fanining maqsidi, estrada xonanda va sozanda talabalar olgan bilimlarini va ko'nikmalarini kelajakda o'zining professional malakalarini rivojlantirishlarida va ijodiy faoliyatlarida ishlatsishdir.</p> <p>Talabalar quyidagi yo'naliishlarda bilim va ko'nikmalarga ega bo'lganliklarini namoyish etishlari zarur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harif raqam tizim belgilarini bilishlari; - Ma'lum bir jaz va estrada asar lavhalaridan eshitib jaz garmoniyani aniqlash; - Blyuz ladlarini bilish; - Septakkordlar va ularni belgilanishi; - Nosoz tovushlar. <p style="text-align: center;">II. Asosiy qism</p> <p style="text-align: center;">Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi</p> <p>Garmoniya ustidan ishslash tor va keng holatlarda akkord izchilligi. Akkordlarning aylanamalarini va yechimlarini eshitish, tahlil qilish va kuylash. Ikki ovozning diktantini yozish. Bas, akkordni turi, dissonant pog'onasini va akkordni holatlarini aniqlab berish.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Musiqiy eshitish qobiliyatini rivojlantirish • Lad va tonallik modulyatsiyalar. Diatonik va xromatik modulyatsiya. Konsonans va dissonans intervallar va ularning kengligi. Ko'maklovchi va o'tkinchi xromatizmlar. Xos intervallar.
----	---

Jaz garmoniyasi

Mavzularning nomlanishi, qisqacha mazmuni

- Akkordlar:
- Akkordlarni harf-raqamli belgilash tizimi.
- Major-minor ladi.
- Septakkordlar va ularni belgilanishi.
- Septakkordlarning aylanmasi.
- Akkordlar alteratsiyasi.
- Tonika guruhidagi asosiy akkordlar (T,S,D.).
- Blyuzlar:
 - Blyuzning shakllari.
 - Blyuzning notalari. Blyuz turlari (arxaik, mumtoz, zamonaviy).
 - Blyuzning garmoniyasi.
 - Blyuzdagi kadensiyalar.
- Parallelik:
 - Tonal akkordlarning parallelligi.
 - Yarimpog'onaviy (xromatik) parallellik.
 - Bitta natoni ushlab qolinishi.
- Alteratsiya:
 - Harf-raqam belgilari.
 - Akkordlardagi alteratsiyalangan pog'onalar
- Ellipsis:
 - Ellipsis tushunchasi.
 - Tonika akkordini dominanta funksiyasiga almashtirish.
 - Butun pog'onaviy akkordlar.
 - Kamaytirilgan akkordlar.
 - Nosoz tovushlar
 - O'tkichi.
 - Blyuz tovushlar.
 - Echilishlar.
 - Nosoz tovushlarni ushlab qolinish turlari.
 - Nosoz tovushlarni garmonizatsiyalash uslubi.
 - Aralashtirilgan holatlarda akkordlarni tuzilishi.
 - Aralashtirilgan holatlar uslublari.
- Sekvensiyalar:
 - Garmonik sekvensiyalar.
 - Blyuzni gamonizatsiyalash murakkab yo'llari.
 - Qo'shilgan pog'onalar akkordlari.
 - Qo'shilgan pog'onalarini belgilanishi.
 - Ohanglarni garmoniyalar bilan qo'shilish yo'llari:

- birovozlik;
- intervallik;
- oktavalik;
- akkordlik.
- Ohanglarni garmoniya bilan qo'shilish jarayonida o'ng va chap qo'llarning funksiyalari.
- Og'ishma:
- Og'ishmaning har xil turlari.
- Subdominanta va medianta, parallel major, minor va VII pog'ona tomonlariga og'ishmalar.

III. Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rGANISH;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rGANISH;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarni (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rGANISH;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mayjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriylardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Jaz garmoniya (estrada xonandaligi va estrada cholg'ulari) ta'im yo'naliishlari bo'yicha ma'lum bir mashqlarni amalga oshirib bo'linganidan so'ng, oliy ta'lim muassasasining xususiyatlaridan kelib chiqib amaliy mashg'ulotlar olib borilishi nazarda tutiladi. Bu – o'rGANILGAN bilimlarni, amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlab borishga yordam beradi.

Xususan, amaliy mashg'ulotlarda:

- ma'lum bir melodiya mavzusini notasiga qarab, garmoniyasini aniqlab fortepianoda chalib berish va harif raqamini aniqlash;
- o'qituvchi tomonidan tayyorlagan yozma mashq vazifalarini bajarish;
- O'qituvchi bergen vazifalarini fortepianoda chalib berilishi orqali yaxshi natija beradi.

11	V. Ta'lif natijalari/Kasbiy kompetensiyalari talaba bilishi kerak;
	<ul style="list-style-type: none"> • Garmoniyaning funksional belgilarini bilishi va bevosita jaz garmoniyadagi harif-raqam belgilarini fortepiano sozida chalib berishi kerak • ma'lum bir asarni eshitib va tahlil qilib ushbu asarning garmoniyasini fortepianoda aniq topib va to'g'ri belgisini aniqlab berishi kerak.
12	VI. Ta'lif texnologiyalari va metodlari:
	<ul style="list-style-type: none"> • yakka mashg'ulotlar; • interfaol keys-stadilar; • tinglash mashqlari; • tinglash va ijro etish; • mashqlarni tinglash va notaga tushirish .
13	VII. Kreditlarni olish uchun talablar:
	<p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarini to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini bo'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p> <p style="text-align: center;">Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar .</p> <p>Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat 1, 2 semestrlarda o'tkaziladi.</p> <p>Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.</p> <p>Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).</p>
14	Asosiy adabiyotlar
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pieper M. Rhythmisch-stilistische Studien fur Piano, Heft 2, VEB Deutscher Verlag fur Musik, Leipzig. 2.И. Чугунов. Гармония в джазе, «Советский композитор», М., 1988 3. В. Конен. «Пути американской музыки», «Советский композитор», М., 1977
	Qo'shimcha adabiyotlar:
	<ol style="list-style-type: none"> 1.Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan birga quramiz. T, 2017 2.Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, Demokratik O'zbekiston davlatini birligida barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatasining qo'shma majlisidagi nutq. T., 2017. 3.Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini takominlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimidagi ma'ruza. 2016-yil 7-dekabr. T., 2017. 4.Mirziyoyev SH.M. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning

	<p>beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi. (elektron versiyasi)</p> <p style="text-align: center;">Internet saytlari</p> <p>2. http://www.youtube.com 3. www.kultura.uz 3. http://portasound.ru/music-search/musiqa-olami</p>
15	<p style="text-align: center;">4-semestr (Jaz solfedjio)</p> <p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Bakalavriat bosqichi uchun tuzilgan mazkur dastur - bakalavriat ta'lim yo'nalishlarining san'atshunoslik ixtisosliklari bo'yicha tahsil oladigan talabalar uchun mo'ljallangan. Dastur Davlat ta'lim Standartlariga binoan san'at sohasida bakalavrlar tayyorlash o'quv rejali asosida tuzilgan va undan ishchi o'quv dasturlarini tuzishda foydalilanadi. Estrada va jaz musiqaning ilg'or ommaviy janrlarning birlaridan hisoblanadi. Jaz musiqasi o'z demokratik ruhi bilan qolgan janrlardan asosiy farq qiladi. Ushbu xususiyatlar o'ziga xos bo'lgan intonatsion lug'atning, garmoniya tuzilmalari va shakllarining, melodikaning spetsefik ijrochilik san'atini mustahkamlash - fanning asosiy maqsadi va vazifalaridir.</p> <p>Davrning mos bo'lgan shaklda ovozdan yoki cholg'udan, varaqdan ko'rsatilgan tempda va ohangdoshlikda to'g'ri dinamika bilan kuylash, ohangni tahlili eshitishga va notalar bo'yicha ichki eshitishning yordam bilan amalga oshirish, melodik harakting, turlarni, tiplarni kadensiya intonatsion rivojlantirish, kabilarni, va janr belgilarni, metr-ritm yozma tarzda yoki cholg'uda transpozitsiyalash ma'lumotni intrevallar buyicha aniqlay olishi lozim.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy qism</p> <p style="text-align: center;">Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi</p> <p style="text-align: center;">Umumiyl tushuncha va ma'lumotlar</p> <p style="text-align: center;">Ohang ustida ishlash</p> <p>Raqs-kuy asosi. Ohanglarni tuzilishi. Sinkopik ritm va aksentuatsiya. Janrlarning turlari va uslublari. improvizatsiya va rivojlanish. Eng oddiy jaz ohanglari (boshlang'ich solfedjioga murrakablik bo'yicha hos oddiy ohanglar. Murakkab jaz ohanglari. Utkinchi va ko'maklovchi xromatizmlar, alteratsiya. Qarindoshlik tonallarga og'ishmalar (otkloneniya). Jaz ohangiga hos bo'lgan har xil sakrashlar. Modulyatsiya, engarmonik modulyatsiya.</p> <p style="text-align: center;">Blyuz ladi</p> <p>Notalar ohangni va garmoniyani dissonans oqibati. Usulga xos bo'lgan xususiyatlar. Ohangni improvizatsion bayoni. Blyuz notalar, pasaygan III va VII ladning pog'onasi. Minordagi blyuz ladi (kutarilgan VI va pasaytirilgan V pog'onalar va uning IV va III pog'ona orqali tonikaga echimlari).</p> <p style="text-align: center;">Usul ustida ishlash</p> <p>Sinkopa bo'limgan usullarida sinkopik aksentlar. Uzoq tovushni oldidan sinkopaning kechiktirilayotganligi va shoshilib qolganligi. Sinkopaning yuqori tartibi. Bitta</p>

sakkiztalikka ovozning siljishi.

Garmoniya ustida ishlash

Tor va keng hollatlardaakkord izchiligi. Akkordlarning aylanamalarini va yechimlarini eshitish tahlil va kuylash. Ikki ovozning diktantini yozish. Bas,akkordni turi, dissonant pog'onasini vaakkordni holatlarini aniqlab berish.

Solfedjiolash va eshitish tahlili

Minordagi diatonik ladlar. Diatonik lad pog'onalarida xos intervallar. Akkordlar va ularning yechimlari nonakkordlar. Minordagi IV, VI, VII pog'onalarini xromatizatsiyasi Garmoniyaviy major va minor. Birnomlik tonalliklar. Modulyatsiya. Konsonans va dissonans. Dissonanslarning yechimi. Sekvensiyalar. Transpozitsiyalar. Diktantlarning yozuv. Melodik major va minor diatonik ladlarida asarlarni yaratish.

Musiqiy eshitish qobiliyatini rivojlantirish

Lad va tonallik modulyatsiyalar. Diatonik va xromatik modulyatsiya. Konsonans va dissonans intervallarni va ularning kengligini. Ko'maklovchi va o'tkinchi xromatizmlar. Xos intervallar.

III. Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

Mustaqil ta'limga tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarni (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limga tashkil etishning mazmuni axborot-ta'limga resurslaridan, ta'limga muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriylardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuv studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va konsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutildi.

IV. Mustaqil ta'limga mustaqil ishlar

Jaz solfedjio (san'atshunoslik) ta'limga yo'naliishi bo'yicha ma'lum bir mashqlarni amalga oshirib bo'lingandan so'ng, oliv ta'limga muassasasining xususiyatlaridan kelib chiqib amaliy mashg'ulotlar olib borilishi nazarda tutildi. Bu - o'rganilgan bilimlarni, amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlab borishga yordam beradi.

	Xususan, amaliy mashg'ulotlarda:
	<ul style="list-style-type: none"> - eshitish va ovoz bilan va fortepianova mashqlarni bajarish; - ovozi bilan va cholguda melodik xarakat major-minorlarning, tovushlar bo'yicha kamaytirilganakkordlar, septakkordlar va uning aylanma mashqlarini bajarish; - musiqa diktanti yozish; - ovozdan yoki cholgudan, varaqdan kursatilgan tempda va ohangdoshlikda to'g'ri dinamika bilan kuylash; - o'qituvchi bergen vazifalarini fortepianova chalib berilishi orqali yaxshi natija beradi.
16	<p>V. Ta'lif natijalari/Kasbiy kompetensiyalari talaba bilishi kerak; Mazkur fanni o'zlashtirish natijasida talaba Davlat ta'lif standartlarida belgilangan bilim, malaka va ko'nikmaga ega bo'lishi nazarda tutiladi, xususan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natural garmoniyaning tovushqatorlari va melodik majorni va minorni talaba aniklash; • Eshitish, ovoz bilan va fortepiano pentatonik, diatonikakkordlar, major va minor xromatizatsiya yarim pog'onalarini takrorlab berish kerak; • ovozi bilan va cholg'uda melodik harakat major-minorlarning, tovushlar bo'yicha kamaytirilganakkordlar, septakkordlar va uning aylanmalari; • blyuz ladlari, major, VII pasaygan pogona bilan III minor V pasaygan va VI baland pog'onalar; • Musiqa diktanti yozish;
17	<p>VI. Ta'lif texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yakka mashg'ulotlar; • interfaol keys-stadilar; • tinglash mashqlari; • tinglash va ijro etish; • mashqlarni tinglash va notaga tushirish .
18	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p> <p>Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar .</p> <p>Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat 1, 2 semestrarda o'tkaziladi.</p> <p>Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.</p> <p>Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).</p>

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar

1. И. Карагичева. “Эстрадно-джазовое сольфеджио” Москва 2011 год
2. О. Хромушин «Джазовое сольфеджио» «Композитор» С. Петербург., 2002 год
3. В. Копелевич. Музыкальные диктанты эстрада и джаз. М., 1990 год
4. Б. Шеломов. Импровизация на уроках сольфеджио. Ленинград., 1977 год

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan birga quramiz. T., 2017
2. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, Demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatasining qo'shma majlisidagi nutq. T., 2017.
3. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini takomillash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdag'i ma'ruza. 2016- yil 7-dekabr. T., 2017.
4. Mirziyoyev SH.M. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi. (elektron versiyasi)

Internet saytlari

1. <http://www.youtube.com>

2. www.kultura.uz

<http://portasound.ru/music-search/musika-olami>

20

**5-SEMESTR
(Musiqiy asarlar tahlili)
I. Fanning mazmuni**

Musiqiy asarlar tahlilining o'rni va ahamiyati juda muhim bo'lib, u musiqiy asarning tuzilishi, kelib chiqishi, gomofonik musiqa janrlari va shakllarining kristallashuvini va evolyutsion rivojini o'rganadi. Musiqa tahlili fanining maqsadi - bir tomonidan musiqa shakllari nazariy jihatidan, ikkinchi tomonidan – tarixiy jihatidan o'rganiladi.

Musiqiy asarlar tahlilini o'rganish bilan talabaning musiqiy merosimiz borasidagi tasavvur va qarashlari boyib, kengayib boradi. Musiqiy asarlar tahlilining shakllanishi, rivojlanish tarixi, asosiy tushuncha va xususiyatlari, shakllar va janrlar, umuman, fan bo'yicha qo'yiladigan talablarni o'rganishlari hamda egallangan bilimlardan ijodiy faoliyatda unumli foydalanish ko'nikmalarini o'zlashtirishlari zarur.

"Musiqa asarlar tahlili" kursi turli mashg'ulotlardan iborat: ma'ruza, amaliy va seminar mashg'ulotlari, yakka tartibdagi amaliy mashg'ulotlar. Bu o'rinda kursning asosiy vazifasi turli tarixiy davrlarga oid yirik yo'nalish va maktablar uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan individual uslub, milliy o'ziga xoslik singari asarlarning shakl yasovchi va ta'sir etuvchi xususiyatlарини ochib berishdir.

Fanni o'zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - talabalar turli yo'nalishlarda bilimlarga ega bo'lganliklarini namoyish etishlaridan iboratdir. Shakl asosini xosil qiluvchi mavzuiylik, rivojlanish tamoyillari; turli tarixiy davrlar va uslublarga xos bo'lgan oddiy va murakkab shakllari hamda cholg'u va vokal turkumlarni o'rganiladi.

**II. Asosiy qism
Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi
Kirish**

Fanning mazmuni. Fanning maqsad va vazifalari. O'rganiladigan mavzular doirasi. Fan o'rganilishida tayaniladigan asosiy manbalar haqida. U bilan bog'liq musiqiy janr namunalari, asosiy ilmiy tadqiqotlar, nota adabiyotlari haqida, ulardan unumli foydalanish yuzasidan uslubiy tavsiyalar.

So'nggi yillarda adabiyotlaridan nashr ettirilgan to'plamlari bilan yaqindan tanishish.

Mazkur fan musiqiy asarning tuzilishi, kelib chiqishi, gomofonik musiqa janrlari va shakllarining kristallashuvini va evolyutsion rivojini Barokko musiqasidan tortib, to zamonaviy kompozitorlari, shu jumladan O'zbekiston kompozitorlari ijodiyotini o'rganadi. Mazkur fan musiqa san'atining rivojining asosiy tamoyillari va xususiyatlari; turli davrlaridagi (Barokko, klassitsizm, romantizm va XX-XXI asr musiqasi) ifodaviy vositalari, usul, gomofon va polifonik shakllari va uslublarini o'rganib borilishi katta ahamiyatga egadir.

Musiqiy asarlar tahlili faniga kirish. Asosiy tushunshalari.

1-mavzu:Musiqiy asarlar tahlili musiqa bilimligi sohasi va o'quv fani sifatida.

Fanning ta'rifi, maqsadi va vazifalari.Tahlilni professional darajada qo'llash sohalari.

Tahlil fanining ilmiy asosi. (Musiqa tahlili asosida yotgan nazariy kontseptsiyalar.

O'rganishning asosiy ob'yekti – asar, uning material-ideallli tabiat. Musiqashunosning analitik apparati).

2-mavzu: Musiqiy asar tizimli-tashkiliy ob'yekt sifatida. Musiqiy kompozitsianing vaqt-o'lechovli darajalari.

Tizim tushunchasi.Tizimning asosiy xususiyatlari. Ilmiy tadqiqotlar tahlilini tizimli uslub (metod) asosida o'rganish. Musiqiy asar tizim sifatida. Musiqiy kompozitsianing vaqtiy darajalari, ularni idroklash qonuniyatlar bilan bog'liqligi.

3-mavzu: Musiqiy mazmunga yondashuv uslubiyoti(metodika podxoda), tahlil usullari. Musiqiy mazmun tahlilida tizimli yondashuv.

Tahlilning uslubiyoti, uning asosiy turlari. Musiqiy mazmun tahlilidagi tizimli yondashuv uslubiyoti ishlanmasining dolzarblii. Musiqiy asar tahlilida yaxlit va tizimli tahlil uslubiyotlarini taqqoslanishi. Bunday yondashuvni ijod psixologiyasi bilan bog'liqligi. Hayotiy borliqni badiiy aks ettirilish turlari.

4-mavzu: Musiqiy mazmunning tahlil uslubiyotining tamoyillari.

Umuman musiqa mazmuni. Davr mazmuni. Badiiy oqim g'oyalarining mazmuni.

Mualliflik uslubining mazmuni. Tanlangan janr mazmuni. Asarning badiiy g'oyasi, uni amalga oshirish tamoyili (obrazli tuzilma, syujet yohud uning yo'qligi, asos ifodaviyligining ustunligi va h.k.). Ijrochilik yohud musiqashunoslik talqinlarining mazmuni. Asarning tinglovchilar idrokidagi talqini

5-mavzu: Musiqiy janr. Ta'rif, tasnifot mezonlari.

Janrmi aniqlash.Hayotiy borliqning musiqiy aksida janrli asosning roli. Janr nazariysi. Tasnifot tamoyillari xususida ma'lumot.Janrlarning ierarxik tizimi (turlari, ko'rinishlari, birliklari).Janrli uslub va janrli mazmun. Janrlarning tarixiy tadrijiyoti. Kompozitorlik ijodiyotida janrli jarayonlar.

6-mavzu: Musiqiy janr vakompozitorlik ijodiyotida janrli jarayonlar.

Musiqiy asarda janrning semantik funktsiyalari.Janr tahlilining rejasi. "Ikkilamchi janr" atamasi va uning kompozitorlik ijodiyotiga munosabati. Asarda janrli asos va maqsadlari. Janrli asos mavzuiylikda (bir necha variantlarda) namoyon bo'lishi. Janr orqali umumlashtirish va u janrli iqtiboslashdan farqi. Janr buzilishi. Asarning janr jihatdan belgilanishi va undagi kompozitorning mas'uliyati."Janrli rivoj"ning "janrli aloqalar"dan farqi."Janrli variatsiya lanish", "janrli variatsiyalar turkumi" kabi atamalar haqida.

7-mavzu: Musiqiy uslub, uslub tushunchasining mazmuni. Uslubiy o'zaro ta'sirliklarning tarixiy turlari.

Musiqiy uslubni aniqlash. Uslub tushunchasini tashkil etuvchi baholovchi. Uslub ierarxik tizim sifatida. Uslublashtirish toifalari. Uslubiy tahlil metodlari.

8-mavzu: Kompozitorlik ijodiyotida janrli va uslubiy qonuniyatlarini o'zaro ta'sirligi.

Ijodning janrli asoslariga kompozitor yondashuvining tarixiy tadrijiyoti va uni umuman badiiy tafakkur tadrijiyotining aksi sifatida ettirilishi. “Davrnning janr fondi” tushunchasi (B.Asafyev).

Kompozitor ijodining uslubiy spetsifikasi va uning birlamchi janrlar talqiniga ta'sir etish yo'llari (har ikki uslub qirralari nimada namoyon bo'lishini ko'rsatish). “Janr teranligi” (Nazaykinskiy).

9-mavzu: Musiqa ifodaviy vositalar tizimi. Musiqiy til belgilar tizimi sifatida.
Musiqiy belgilar tasnifoti.

Musiqaning tili. Verbal va boshqa san'atlar tili bilan qiyoslash. Musiqiy vositalarning ifodaviy imkoniyatlari va ularning aloqalari hamda kontekstga bog'liqligi. Musiqiy til belgilarini tasnifotining tamoyillari:a) ularning moddiy-konstruktiv xususiyatlari bo'yicha;b) hayotiy realliklarni aks ettirish xarakteri bo'yicha;v) matndagi vazifasi bo'yicha. Til va nutq: ularning o'zaro munosabati.

10-mavzu: Kuy. Kuy izmi.

Kuy – muhim ifodaviy vositadir.Kuy izmi va uning lad-ohang ifodaviyligi. Kuy ifodaviy va shakl yasovchi vosita sifatida. Kuy rivojlanishida tarixiy jarayonlar.

11-mavzu: Metroritm, metrika turlari, turoqlar nazariyası.

Metroritm (vazn-usul) musiqiy vaqt tashkilotining asosi sifatida. Musiqiy vaqt xususidagi fanning asosiy bo'limlari. Metr (vazn) ritmik harakat, turoqlar nazariyasining asosi sifatida. Metrika (vazn) toifalar. Ritmik chizma xususidagi ta'limot. Musiqada vaqtini o'rganishning hamkor bo'luvchi rakurslari (ko'p rejali metr, kompozitsion metr).

12-mavzu: Ritm va metrning ifodaviy va shakllantiruvchi ta'sir kuchi.

Metroritm (vazn-usul) musiqiy vaqt tashkilotining asosi sifatida. Musiqiy vaqt xususidagi fanning asosiy bo'limlari. Metr (vazn) ritmik harakat, turoqlar nazariyasining asosi sifatida. Metrika (vazn) toifalar. Ritmik chizma xususidagi ta'limot. Musiqada vaqtini o'rganishning hamkor bo'luvchi rakurslari (ko'p rejali metr, kompozitsion metr).

13-mavzu: Musiqiye faktura: tuzilmalarning asosiy toifalari, masofali koordinatalar, faktura ovozlarining funktsiyalari, semantik va shakllantiruvchi funktsiyalari.

Faktura va unga yaqin tushunchalarning ta'rifi.Fakturaviy tuzilmalarning tarixiy tipologiyasi. Fakturaning asosiy parametrlari. Faktura ovozlarining funksiyasi. Funksiyalarning mujassamlanishi. Fakturaviy rivoj, funktsiyalar o'zgaruvchanligi. Bir butunlik fakturasi va shakli.

14-mavzu: Musiqiy ifoda vositalarining o'zaro ta'siri tamoyillari.

Tahlil jarayoni uchun asosiy talablar. Uning yakuniy maqsadi.Musiqiya belgilarining majmuaviy tabiatি. Musiqaning ko'p hamda kontsentratsiyalangan ta'sir tamoyili, uning namoyon bo'lishini turli xil shakllari. Funktsiyalarni birga joylashtirish tamoyili.

Kommunikativ va semantik funktsiyalar (takror) o'rtasidagi farq. Idrok inertsiyasi va uning buzilishi. Badiiy ixtiro tushunchasi.

15-mavzu: Musiqa ifoda vositalari tizimining harakati.

Musiqa belgilaringin semantik va kommunikativ funktsiyalarini ajratib ko'rsatish. Tahliliy o'rghanishning asosiy maqsadlari.

16-mavzu: Musiqiy mavzuiylik, uning funktsiyalari va turlari.

Mavzu ta'rifining muqoyasasi. Mavzuning zamonaviy ta'rifi. Mavzuiylikning musiqiy asardagi asosiy funksiyasi. Mavzuning fakturaviy qiyofasi; Ohang mazmuni bo'yicha mavzu toifalari.

17-mavzu: Mavzuiylikning zamonaviy turlari.

Mavzu darajalar ierarxiyasi sifatida. Zamonaviy musiqada mavzu, uning tashkilotida ifodaviy vositalarning yangicha o'zaro munosabati. Makromavzu va dramaturgik mavzu tushunchalarini qiyoslash.

18-mavzu: Musiqiy rivojning asosiy tamoyillari; tafovut turlari.

Motiv va iboralarga ichki mavzuiy bo'linish. Ekspozitsion struktura ichidagi masshtabli rivoj. "Bosh" motivning motivli rivoji. Ichki mavzuiy kontrast. Rivojning mavzu toifalari va ularning janrli negizlariga bog'liqligi. Mushtaraklik va kontrastning shakllantiruvchi tamoyillari va ularning mavzuiy rivoj asosiy tamoyillaridagi o'zaro munosabati. Kontrast tamoyilining roli, mavzuning bilvosita rivojidagi vositasi sifatida. Repriza (takror), uning mavzuiylikni qayta tafakkur etishdagi roli.

Klassik shakllantirilish

19-mavzu: Klassik shakllantirilish va klassik shakllar tipologiyasi.

Kompozitsyaning funktsional asoslari. Uslubning umumiyligi tavsifi. Vena klassiklarining shakllantirish tamoyillari. Kompozitsion chizmalarning tipologik muntazamligi va ularning musiqashunoslik tomonidan turlicha yoritilish yo'llari. Shakltor va keng ma'noda. "Shakl-jarayon" va "shakl-kristall", "shakl-tamoyil" va shaklbolriq sifatida tushunchalarini mazmuni xususida.

20-mavzu: Kompozitsyaning funktsional asoslari.

Klassik kompozitsiya (umumiyligi va maxsus) bo'limlarining funktsiyasi. Shakl bo'limlaridagi funktsiyalarini aniqlashtiruvchi omillar.

21-mavzu: Kompozitsion funktsiyalarning o'zgaruvchanligi. Kompozitsiya va dramaturgiya.

I:m:t mantiqiy funktsiyalarining ko'p darajali tizimi. Kompozitsiya va dramaturgiya alohida va o'zaro bog'liqligida. Kompozitsion funktsiyalar mujassamligi tushunchasi va uning toifalari:

- a) doimiy joylashuvi;
- b) siljuvchan joylashuv.

Dramaturgik funktsiyalar. Kompozitsion va dramaturgik funktsiyalarning mos

kelishi va farqlanishi. Kompozitsiya va dramaturgiya strukturasi parallel (qiyosiy) tahlilining metodi.

22-mavzu: Shakl-jarayonda kompozitsion va dramaturgik rivojining kompozitsion va funktsional mantiqi.

Shaklning kompozitsion va dramaturgik mantiqi jarayon sifatida (tushunchalar mazmuni). Anormativ kompozitsion tuzilishlarni (chizmalarni) hosil bo'lishida mualliflik g'oyasi. Bunday chizmalarni musiqashunoslik va ijrochilikda shakl tuzilishlarni turli talqinlari. Shakllarni zamonaviy tasnifoti, uning tavsifi (harakteristikasi). Adabiyotda aksini topgan zamonaviy tasnifot turlari.

23-mavzu: Klassik davriya, uning turlari.

Davriyaning ta'rifi.Klassik normativ davriya va uning turli jihatlaridagi tafsiflari. Davriya qismlari. Davriyada I.m.t.jarayoni, Metrik sakkiztaktlik, kvadratlik va nokvadratlik tushunchalari.

Davriyaning garmonik rivojlanishining mantiqi. Klassik davriyaning turlari. Janrning davriya turiga ta'siri.

24-mavzu: Davriya rivojlanishining tarixiy tafsiloti.

1. Anormativ davriya va uning turlari.
- 2.Davriya rivojlanishining tarixiy tafsiloti:
 - Klassik oldi davriyasi (rivojlov turidagi davriya): I.S.Bax, D.Skarlatti;
 - Klassik davriya;
 - Romantiklar davriyasi;
 - Debyussi ijodidagi davriyasining tuzilishi;
 - XX asrda davriyaning taqdiri.

25-mavzu:Davriya-qism va davriya romantik miniyatyraning mustaqil shakli sifatida.

Butunlikda davriya-qismning xarakteri va murakkablik darajasi. Butunlikni davriya-qismga ta'siri: davriyaning janrlı turlari, davriyani o'rganilishida uslubiy jihat. Davriya-butunlik: butunlik strukturasiga talablar. Davriya-butunlikning musiqiy asar mustaqil shakl sifatida tuzilish murakkabligi. Ikkinci rejadagi shakl. Davriyada boshqa shakllarning xususiyatlari.

26-mavzu: O'quv-uslubiy adabiyotida davriyaning talqini.

O'quv-uslubiy adabiyotda (Tyulin, Mazel, Skrebkov, Tits, Sposobin) davriya tuzilishining talqin etilishi. Davriya va musiqiy asarda uning ahamiyati. Davriyaning ichki va mavzuviy tuzilishi.

Davriya turlarining tasnifoti.Anormativ davriyalar. Musiqa rivojlanish jarayonida tuzilmadagi kompozitsion funksiyalarining o'zgarishi qanday o'tadi. Analitik "tezkor yozma" vazifa (har bir talabaning mustaqil tahlili). Material o'zlashtirishning test nazorati. Talabalarning tayyorlagan kichik ma'ruzalar bilan chiqishi va ular chiqishlarini baholanishi.

27-mavzu: Oddiy shakllar. Oddiy 2 va 3 qismliklarning turlari.

Oddiy shaklning ta'rifi. Kelib chiqishi, mazmunli imkoniyatlari (potentsiyalari). Oddiy uch qismli shaklning o'rta va repriza qismlarning funktsiyalarining asosiy turlari. Oddiy uch qismli shaklda boshqa shakllarning xususiyatlarini kelishi. Oddiy ikki qismli shaklda qismlarning funksional nisbatlari. Qo'llash sohasi. Adagio shakli. Ta'rifi, tuzilishi va qo'llash sohasi.

28-mavzu: Murakkab 2 va 3 qismli shakllar.

Murakkab shakllarning ta'rifi. Murakkab uch qismlikning kelib chiqishi, mazmunli imkoniyatlari.

Qo'llash sohasi, shakllarning funksional nisbatlarining farqligi. O'rta qismlarning turlari.

29-mavzu: Murakkab 2 va 3 qismli shakllar: janrli va uslubiy turlari.

Reprizalarning turlari shaklning oldingi rivojlovi bilan bog'liqligi. Murakkab uch qismlik va boshqa shakllar bilan uning munosabati va aloqalari. Murakkab ikki qismli shaklning tuzilmaviy turlari.

Qismlarga oid funksional nisbatlarning turlari. Qo'llash sohasi.

30-mavzu: Murakkab 3 qismli shaklda dinamik jarayonlar.

Dinamik shaklni ta'rifi. Obrazli transformatsiya va repriza mazmunini sifatli o'zgartirilishi.

Muttasil rivojlov. Dinamizatsiya vositalari.

31-mavzu: Reprizali shaklning alohida turlari: oraliq, juft, o'ta murakkab, progressiyalangan, kontsentrik.

oddiy va murakkab reprizali uchqismli shakllar qonuniyatlarini o'zar birikishi va ular konstruktiv asosida boshqa turdag'i shakllarni ta'siri. Oralig' va progressiyalangan shakllarning tuzilishidagi o'ziga xos xususiyatlari. Juftlangan, (uchlangan) va o'tamurakkab 3-q. Shakllar. Konsentrik shakl, uning ta'rifi. Normativ chizmalarda konsentrik tamoyilning ildizlari. Simmetrik shakllarning mazmuniy imkoniyatlari. Kontsentrik shakllarning tuzilish turlari. Statik simmetriyanı bartaraf qilish yo'llari.

32-mavzu: Turli talqingga ega reprizali shakllar.

Oddiy va murakkab reprizali uchqismli shakllar qonuniyatlarini o'zar birikishi va ular konstruktiv asosida boshqa turdag'i shakllarni ta'siri. Oralig' va progressiyalangan shakllarning tuzilishidagi o'ziga xos xususiyatlari. Juftlangan, (uchlangan) va o'tamurakkab 3-q. shakllar. Konsentrik shakl, uning ta'rifi

33-mavzu: Rondo, uning turlari va tarixiy evolyutsiyasi.

Musiqa nazariyasida rondoning shakllanish bosqichlari. Shaklning zamonaviy ta'rifi va uning tarkibidagi ikki hil shakllantirish uslublarining tamoyillari. Kelib chiqishi, mazmunli imkoniyatlari. Shakl tuzilishning ochiqligi va uni yakunlash usullari. Rondoning tarixiy rivojlanish yo'liga tavsif. Birinchi bosqich frantsuz klavesinistlar rondosi.

34-mavzu: Rondoning tarixiy evolyutsiyasi (davomi).

Rondoning ikkinchi tarixiy bosqichi – Vena klassik maktabi kompozitorlari rondosi. Rondoning uchinchi davri – erkin rondo. Shuman ijodida rondo. XX asr musiqasida rondo.

35-mavzu: Rondosimon shakllar.

Komopozitsions uslub sifatida rondosimonlikni aniqlash. Rondosimon tuzilishning turg'un ko'rinishlari. Rondosimonlikning erkin qo'llanilishi.

36-mavzu: Shabl va uslublarda rondallik tamoyillarini ifodalanishi.

Komopozitsions uslub sifatida rondosimonlikni aniqlash. Rondosimon tuzilishning turg'un ko'rinishlari. Rondosimonlikning erkin qo'llanilishi.

37-mavzu: Variatsiyalar: atamalar, turlari, tarixiy tafsilot, variatsiyalar mavzusi, rivojlantirish tamoyillari. Variatsiya turlari.

Tushunchalar va atamalarni ta'rifi. Kompozitorlik ijodiyotida variatsiyalarni tarixiy tafsifi. Variatsiyalarning asosiy turlari. Qat'iy variatsiyalar klassik va klassik oldi davrlarda. Erkin variatsiyalar. XX asrda ostinatoli variatsiyalarni taqdiri. Variatsiyalarning qo'llanilishi.

38-mavzu: Variatsion turkumning yaxlitlik muammosi. Juft variatsiyalar.

Variatsion shaklning tuzilishidagi yaxlitlik muammosi. Juftvariatsiyalar.

39-mavzu: Variatsion shabl va turkumning tarixiy va nazariy muammolari.
Betxoven variatsion turkumini erta klassiklardan farqi.

40-mavzu: Sonata shakli. O'zlashtirishning nazariy muammolari.

Sonata janr va shakl sifatida. Sonata shakli – klassik cholg'u tafakkurining yuksak cho'qqisi. Sonata shaklining uch asosiy bo'limi: ekspozitsiya; rivojlov; repriza.

41-mavzu: Sonata shaklining janrli turlari.

Sonata, simfoniya, kvartet, kvintet, kontsertlarning birinchi qismlari, sonata shakldagi uvertyuralar.

Turli davr kompozitorlari asarlari taxlili.

42-mavzu: Sonata shaklining o'rganishining tarixiy jihat.

D.Skarlattiva F.E.Baxningsonatalari.

XVIII asrning birinchi yarmidagi sonata shaklini tasdiqlanish va rivojlantirish yo'llari. Klassik oldi sonatalarning qadimgi (2 qismli) va klassikoldi (3 qismli) sonatalarga bo'linishi. Ikkala shakllarni chizmasi. Ekspozitsiya, uni 4 partiyaga shartli bo'linishi. Ekspozitsianing mavzuiy mazmuni.

Repriza: 2 qismda rivojlov-repriza va 3 qismda repriza. Klassik sonatada qadimgi sonatinining izlari.

43-mavzu: Y.Gaydn, V.A.Motsart va L.Betxovenning ijodiyotlarida sonata shaklining tarixiy tadrijiyoti.

Y.Gaydn, V.A.Motsart va L.Betxovenning ijodiy uslublarining qisqacha umumiy xarakteristikasi.

Y.Gaydnning sonata shaklining xususiyatlari. V.Motsart ijodining sonata shakli. Betxovenning sonata shakllari (ijodining ilk vao'rtadavrlari).

44-mavzu:Betxovenning kechki ijodida sonata shakli.

Betxovenning kechki davr fenomeni, yangiomillar. Sonata shaklining dramaturgik mantiqi: bosh vayondosh partiyalarни mazmunli munosabatlari. Klassik va klassik oldi shakllantirish xususiyatlari sintezlashuvi. Chegaralarni noaniqligi va rivojlovi umumiy oquvchanliligi. Rivojlanirish va kompozitsion jarayonda polifoniya ahamiyatining kuchayishi, polifonik shakllarni kiritilishi.

45-mavzu:Simfonizm tafakkur turi sifatida. Qo'shiqsimon simfonizm va uni sonata hakliga ta'siri.

Simfonizm – klassiklarning “absolyut” musiqasining eng yuksak yutug‘i. Simfonizm va simfoniya – tushunchalarning har xilligi. Simfonizm va sonata shakli. Simfonizmning tarixiy turlari. Qo'shiqsimon simfonizmni ta'rifi.

46-mavzu:Romantiklar sonata shaklining liriko-dramatik turi.

Musiqada lirik va dramatik turlarni romantic dunyoqarash ta'sirida uyg‘unlashuvi. Shaxsiy his tuyg‘u va emotsiyal holatlarni musiqa orqali ifodalanishi (o'zlikni ifodalash san'ati).

47-mavzu: Chaykovskiy, Maler va Shostakovich ijodlarining sonata shaklidasi simfonizmning liriko-dramatik turini ko‘rinishi.

Obrazli tuzilishning yangiligi va shakllantirishning yangi omillari: uzoq g‘oya va siyomolarni taqqoslanishi; yahlitlikning mantiqi tashkillashuvini yashirishga yo‘naltirilgan omil; turli hajmdagi to‘lginsimon rivojlanish. XIX asrning 2-yarimi va XX asrda turli mualliflar musiqasida umumiy omillarni individual ko‘rinishi.

48-mavzu:Simfonizmning epik turi va Borodin, Prokofyevlarning sonatali tamoyillariga uning ta'siri.

Epos va uni adabiyotda o‘zga xos xususiyatlari.

49-mavzu: Sonata shaklining tarhiy va nazariy muammolari.

Musiqiyshakl takomillanishida simfonizm turini syujet mantig‘iga bo‘lgan ta'siri.

**50-mavzu:Turkumlishakllar. Turkumning ikkta asosiy turlarining tafsifi.
Qadimgi va yangi suita.**

Turkumli shakllar tarifi. Turkumli shakllarning asosiy xususiyati – bu qismlarning (ayniqsa, sur‘at jihatdan) kontrastlanishi. Qadimgi suita. Umumiy bir tonallik – ularni birlashtiruvchi vositasi. Yangicha suita.

51-mavzu: Kompozitorlik ijodiyotida sonatali-simfonik turkumning dramaturgik invarianti.

Sonata turkumi. Sonata-simfonik turkumi.

52-mavzu: Romantik shakllantirishning xarakterli xususiyatlari.

Romantizm davrining umumiy xarakteristikasi, klassitsizm bilan uning o‘xshashliligi va farqi. Romantizmning estetik-g‘oyaviy negizi. Asarlarning musiqiy dramaturgiyasiga yondashuv. Dasturlik. Klassik asosidagi shakllantirishning erkin talqini. Yangi janrlarni barpo etilishi. Ijrochilik madaniyatining rivojlanishida romantik estetikani ahamiyati.

53-mavzu: Yirik bir qismlilik (har xil turdag'i aralash shakllar).

Erkin va aralash shakllarni paydo bo‘lishi va tarqalishining sabablari. Aralash va individual shakllarni ta’rifi. Aralash shakllarni tasnifoti. Aralash shaklning V.Bobrovskiyning funktsiyalar o‘zgaruvchanligi nazariyasi bo‘yicha murakkab funktsional tashkiloti. Listning birqismiligi.

54-mavzu: Erkinshakllar (davomi). Kontrast tarkibli shakllar.

Erkinshakllarturlari. Fantaziyavarapsodiyajanrlari.

55-mavzu: Barokko uslubida shakllantirishning umumiy tafsifi. Shakllar tasnifoti. Barokko musiqasining tarixiy ahamiyati. Barokko uslubidagi kichik shakllar.

“Barokko”tushunchasi, uning manosi, keng va tor talqinlari. Renesans uslubi bilan bog‘liqligi va farqi. Badiiy ongda keskin burilishining ijtimoiy sababi. Dunyoviy musiqiy madaniyatni rivojlanishi. “Absolyutmusiqa” ningcholg‘ujanrlari. Barokko shakllarning tipologiyasi va musiqiy rivojning omillari.

56-mavzu: Dispositio va decoratio ritorikti amoyilarini Barokko davrining musiqiy til va tuzilish mantiqiga ta’siri.

Musiqaning mustaqil tilini kashf etilishi. Barokko davridagi musiqaning belgi turlari. Ramzlarни ustunligi. Ritorika – ishontirish ilmi va san’ati. Uning bo‘limlari. Dispositio – notiqlik san’atidagi bo‘limlarining funktsional ahamiyati. Musiqiy asarlar rivojlanishida uning tuzilishiga tayanish. Decoratio – naqshlar usullari, ularni musiqadagi mazmun va xarakteri bilan bog‘liqligi. Ritorik belgilarni boshqa san’at turlaridan shartli bog‘liqliligi. Bax asarining misolida tahlil qilib ritorik mantiqini o‘xhashligini ochib berish.

57-mavzu: Qadimgi kontsert shakli – barokko cholg‘u musiqasining eng yuksak yutug‘i.

Cholg‘u madaniyatning gullashi – cholg‘ularnimukkamallahuvi. Kontsert janrini barpo bo‘lishi.

Kontsert janri – barokko davrining eng yuqori rivojlangan noimitatsion shakli.

58-mavzu:I.S.Bax, G.Gendel va A.Vivaldining kontsert shakllarining qiyosiy tavsifi.

Kompozitorning individual uslubining tafsifi. Kontsert janrining kompozitor ijodida o‘rnii. Kontsert uslubining usullari. Asosiy mavzuni xarakteristikasi. Mavzu takrorlarining taqdiri, undagi o‘zgarishlarining xarakteri. Intermediyalarni ohang

materiali. Xulosalar: mualliflar uslublari qanday aks ettiriladi. Har bir tahlil qilingan asarni kontsert shaklining qanday turiga mansub.

**59-mavzu: So‘z vamusiqqa. She’riy matnning musiqiy talqinining turlari.
Ohang (intonatsion) va ritmnning o‘zaro xarakati. Vokal musiqaning shakllari.
Oddiy shakllar.**

Vokal musiqasining tahlil qilish tamoyillari. Bir she’riy matnga yozilgan romanslarni qiyosiy tahlili. Bir hil matnga yozilgan har xil turdag'i vokal asarlarning obraz-mazmunli ma’nosining turli talqini va u bilan bog‘liq ifodaviy vositalar va shaklining aks ettirilishidagi farqi.

Musiqqa va nutq. Musiqada nutq ohangini aks ettirilishini har xil turlari. Musiqiy va nutq ohanglarni umumiylasoslarini va ularning sifatli farqi. Musiqiy va she’riy metr. Musiqiy va she’riy sintaksis va kompozitsiya. Vaqtli tashkillantirilgan she’riy matnning musiqiy metr va sintaksis bilan aloqalari: so‘zli matnni musiqada turlicha aks ettirilishi. Vokalmusiqada oddiy shakllarning qo‘llanishi. Turli davr kompozitorlari vokal asarlarning taxlili.

**60-mavzu: She’riy matn vokalizatsiyasining asosiy tamoyillari. Sheriyat mazmunining talqinida va uning matnidagi emotsiyal xolatini ifodalashda
musiqaning ahamiyati.**

She’riy matn vokalizatsiyasining asosiy turlari va tamoyillari: a) qo‘sishqsimon-ariozoli; b) rechitativli; c) melodeklamatsiya; d) Sprechgesang. Sheriyat mazmunining turli talqini va u bilan bog‘liq ifodaviy vositalar orqali matnidagi emotsiyal holatni va shaklining aks ettirilishi.

61-mavzu: Vokal turkumlar. Opera, oratoriya, kantata.

Oratoriya - ovozlar va orkestr (organ) uchun yozilgan musiqali-dramatik asar.

Kantata —ancha noaniq shakl hisoblanib, bir vaqtlar cholg‘u musiqaga qarama-qarshi bo‘lgan har qanday vokal musiqani kantata deb ataganlar. Kantata - bu bir yoki birnecha solistlar, xor va orkestr (organ) ga mo‘ljallangan musiqiy asar.

Musiqali drama — eng tom manoda olganda musiqiy shakl jihatidan eskiturdagi operalarga qarama-qarshi turadi. Musiqali dramaning asosiy belgisi shundan iboratki, undagi bayonlar tarqoq, uzluksiz tarzda keladi.

Opera. Opera teksti libretto. Alovida nomerlardan tashkil topgan operalar. U yoki budarajada uzluksiz rivojlanish natijasida yaxlit musiqqa asari yaratilgan opera.

**62-mavzu: XX asr musiqasining asosiy shakllantiruvchi muammolari. XX
asr musiqasining janr va uslublari.**

XX asr san’atri vojida tubdan o‘zgarishlar. Uning ob‘yektiv sabablari, tarixiy voqeliklar; ilm, fan va texnikani kuchli rivojlanishi. “Gumanizm” qulashi. Badiiy ongni inqirozi. San’at idroklashining inqirozi. Musiqiy til rivojinining eksperimental xarakterining sabablari. Uslubiy plyuralizm tushunchasi.

63-mavzu: Zamonaliv kompozitsiyaning yangi turlari.

Musiqiy ifoda vositalar tizimida yangicha urg‘ular. Musiqiy sintaksisning yangi

normalari. XX asrning birinchi yarmidagi modifikatsiyalangan shakllar. XX asrning ikkinchi yarmidagi kompozitsianing individual mantiqi. Musiqiy shakllarning dramaturgik tashkiloti. Musiqiy dramaturgianing va undagi protiplarni yangicha turlari.

Amaliy mashg'ulotlar va Seminar

O'quv rejada ko'rsatilgan turi bo'yicha o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

55. Kirish.Musiqiy asarlar tahlili musiqa bilimligi sohasi va o'quv fani sifatida.
56. Musiqiy asar tizimli-tashkiliy ob'yekt sifatida. Musiqiy kompozitsianing vaqt-o'lchovli darajalari.
57. Musiqiy mazmunga yondashuv uslubiyoti(yondashuv metodika), tahlil usullari. Musiqiy mazmun tahlilida tizimli yondashuv.
58. Musiqiy mazmunning tahlil uslubiyotining tamoyillari.
59. Musiqiy janr. Ta'rif, tasnifot mezonnari.
60. Musiqiy janr va kompozitorlik ijodiyotida janrli jarayonlar.
61. Musiqiy uslub, uslub tushunchasining mazmuni. Uslubiy o'zaro ta'sirlilarning tarixiy turlari.
62. Kompozitorlik ijodiyotida janrli va uslubiy qonuniyatlarni o'zaro ta'sirligi.
63. Musiqa ifodaviy vositalar tizimi. Musiqiy til belgilari tizimi sifatida. Musiqiy belgilari tasnifoti.
64. Kuy. Kuy izmi.
65. Metroritm,metrika turlari, turoqlar nazariyasi.
66. Ritm va metrning ifodaviy va shakllantiruvchi ta'sir kuchi.
67. Musiqiy faktura: tuzilmalarining asosiy toifalari, masofali koordinatalar, faktura ovozlarining funksiyalari, semantik va shakllantiruvchi funksiyalar.
68. Musiqiy ifoda vositalarining o'zaro ta'siri tamoyillari.
69. Musiqa ifoda vositalari tizimining harakati.
70. Musiqiy mavzuiylik, uning funksiyalari va turlari.
71. Mavzuiylikning zamonaviy turlari.
72. Musiqiy rivojning asosiy tamoyillari; tafovut turlari.
73. Klassik shakllantirilish va klassik shakllar tipologiyasi.
74. Kompozitsianing funksional asoslari.
75. Kompozitsion funktsiyalarning o'zgaruvchanligi. Kompozitsiya va dramaturgiya.
76. Shabl-jarayonda kompozitsion va dramaturgik rivojining kompozitsion va funksional mantiqi
77. Klassik davriya, uning turlari.
78. Davriya rivojlanishining tarixiy tafsiloti.
79. Davriya-qism va davriya romantik miniatyuraning mustaqil shakli sifatida.
80. O'quv-uslubiy adabiyotida davriyaning talqini.
81. Oddiy shakllar. Oddiy 2 va 3 qismliklarning turlari.
82. Murakkab 2 va 3 qismli shakllar.

83. Murakkab 2 va 3 qismli shakllar: janrli va uslubiy turlari.
84. Murakkab 3 qismli shaklda dinamik jarayonlar.
85. Reprizali shaklning alohida turlari: oraliq, juft, o'ta murakkab, progressiyalangan, kontsentrik.
86. Turli talqina ega reprizali shakllar.
87. Rondo, uning turlari va tarihiy evolyutsiyasi.
88. Rondoningtarihiy evolyutsiyasi (davomi).
89. Rondosimon shakllar.
90. Shakl va uslublarda rondallik tamoyillarini ifodalanishi.
91. Variatsiyalar: atamalar, turlari, tarihiy tafsilot, variatsiyalar mavzusi, rivojlantirish tamoyillari. Variatsiya turlari.
92. Variatsion turkumning yaxlitlik muammosi. Juft variatsiyalar.
93. Variatsion shakl va turkumning tarihiy va nazariy muammolari.
94. Sonata shakli.O'zlashtirishning nazariy muammolari.
95. Sonata shaklning janrli turlari.
96. Sonata shaklning o'rganishining tarihiy jihatti. D.Skarlatti va F.E.Baxning sonatalari.
97. Y.Gaydn, V.A.Motsart va L.Betxovenning ijodiyotlarida sonata shaklining tarihiy tadrijiyoti.
98. Betxovenning kechki ijodida sonata shakli.
99. Simfonizm tafakkur turi sifatida. Qo'shiqsimon simfonizm va uni sonata shakliga ta'siri.
- 100.Romantiklar sonata shaklining liriko-dramatik turi .
- 101.Chaykovskiy, Maler va Shostakovich ijodlarining sonata shaklida ' simfonizmnинг liriko-dramatik turini ko'rinishi.
- 102.Simfonizmnинг epik turi va Borodin, Prokofyevlarning sonatali tamoyillariga uning ta'siri.
- 103.Sonata shaklning tarihiy va nazariy muammolari.
- 104.Turkumli shakllar. Turkumning ikkta asosiy turlarining tafsifi. Qadimgi va yangi syuita.Sonatali-simfonik turkumning invarianti.
- 105.Kompozitorlik ijodiyotida sonatali-simfonik turkumning dramaturgik invarianti.
- 106.Romantik shakllantirishning xarakterli xususiyatlari.
- 107.Yirik bir qismlilik (har hil turdag'i aralash shakllar). Kontrast tarkibli shakllar.
- 108.Erkin shakllar.
- 109.Barokko uslubida shakllantirishning umumiyligi tafsifi. Shakllar tasnifoti. Barokko musiqasining tarihiy ahamiyati. Barokko uslubidagi kichik shakllar.
- 110.Dispositio va decoratio ritorik tamoyilarni Barokko davrining musiqiy til va tuzilish mantiqiga ta'siri.
- 111.Qadimgi kontsert shakli – barokko cholg'u musiqasining eng yuksak yutug'i.
- 112.I.S.Bax, G.Gendel va A.Vivaldining kontsert shakllarining qiyosiy tavsifi.
- 113.So'z va musiqa. She'riy matnning musiqiy talqinining turlari. Ohang (intonatsion) va ritmnning o'zaro xarakati. Vokal musiqanining shakllari. Oddiy shakllar.
- 114.Vokal turkumlar.Opera, oratoriya, kantata.

115. Sheriyat mazmunining talqinida va uning matnidagi emotsiyonal xolatini ifodalashda musiqaning ahamiyati.
116. XX asr musiqasining janr va uslublari. XX asr musiqasining asosiy shakllantiruvchi muammolari.
117. Zamonaviy kompozitsiyaning yangi turlari.

Barcha m'aruzava amaliyamavzular bo'yicha yakka mashg'ulotlar o'tkazish ham mo'ljallangan.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Musiqiy mazmunga yondashuv uslubiyoti (yondashuv metodika), tahlil usullari. Musiqiy mazmun tahlilida tizimli yondashuv. Musiqiy mazmunning tahlil uslubiyotining tamoyillari.
2. Kompozitorlik ijodiyotida janrli va uslubiy qonuniyatlarni o'zaro ta'sirligi. Uslubiy o'zaro ta'sirliklarning tarihiy turlari.
3. Musiqa ifoda vositalari tizimining harakati. Musiqiy til belgilari tizimi sifatida. Musiqiy belgilari tasnifoti. Kuy. Kuy izmi. Metroritm, metrika turlari, turoqlar nazariyasi. Ritm va metrning ifodaviy va shakllantiruvchi ta'sir kuchi. Musiqiy faktura.
4. Musiqiy mavzuiylik. Mavzuiylikning zamonaviy turlari. Musiqiy rivojning asosiy tamoyillari; tafovut turlari.
5. Klassik shakllantirilish va klassik shakllar tipologiyasi. Shakl-jarayonda kompozitsion va dramaturgik rivojining kompozitsion va funktsional mantiqi. Kompozitsion funktsiyalarining o'zgaruvchanligi.
6. Davriya va uning turlari. O'quv-uslubiy adabiyotida davriyaning talqini.
7. Oddiy shakllar. Murakkab shakllar. Murakkab 3 qismli shaklda dinamik jarayonlar.
8. Reprizali shakllar. Turli talqinda ega reprizali shakllar.
9. Rondo va rondallik. Shakl va uslublarda rondallik tamoyillarini ifodalanishi.
10. Variatsion shakl va turkumning tarihiy va nazariy muammolari.
11. Sonata shakli. Sonata shakning janrli turlari. Sonata shakning tarihiy va nazariy muammolari.
12. Y.Gaydn, V.A.Motsart va L.Betxovenning ijodiyotlarida sonata shaklining tarihiy tadrijiyoti.
13. Chaykovskiy, Maler va Shostakovich ijodlarining sonata shaklida simfonizmnning liriko-dramatik turini ko'rinishi.
14. Turkumli shakllar.
15. Kompozitorlik ijodiyotida sonatali-simfonik turkumning dramaturgik invarianti.
16. Romantik shakllantirishning xarakterli xususiyatlari. Erkin va aralash shakllar.
17. Barokko uslubidagi shakllar. Dispositio va decoratio ritorik tamoyilarni
18. Qadimgi kontsert shakli. I.S.Bax, G.Gendel va A.Vivaldining kontsert shakllarining qiyosiy tavsifi.

19. So'z va musiqa. Vokal shakllar va turkumlar. Sheriyat mazmunining taqlinida va uning matnidagi emotsiyonal xolatini ifodalashda musiqaning ahamiyati.
20. XX asr musiqasining asosiy shakllantiruvchi muammolari. XX asr musiqasining janr va uslublari.

Fan bo'yicha kurs ishi. Kurs ishi fan mavzulariga taalluqli masalalar yuzasidan talabalarga yakka tartibda tegishli topshiriq shaklida beriladi. Kurs ishining hajmi, rasmiylashtirish shakli, baholash mezonlari ishchi fan dasturida va tegishli kafedra tomonidan belgilanadi. Kurs ishini bajarish talabalarda fanga oid bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Kurs ishlarining taxminiyl ro'yxati:

1. L.V.Betxoven sonatalari
2. Gaydn, Motsart ijodiyotida sonata shakli
3. Qadimgi sonata shakli
4. XIX asr romantizm davri shakli. Aralash va individual, kontrast-tarkibli shakllar.
5. Romantizm davrida sonata shakli (SHubert sonatalari misolida).
6. Romantiklar davrida sonata shakli.
7. Shopen ijodiyotida sonata shakli.
8. V.A.Motsart ijodiyotida sonata shakli
9. Klassik (mumtoz) sonata shakli. Gaydnijodida
10. Lyudvig van Betxoven ijodining ilk va o'rta davrlari (fortepiano sonatalari misolida)
11. D.Skarlatti ijodida sonata shakli
12. Romantik kompozitorlar ijodida sonata shakli. SHubertni B-dur sonatasi misolida
13. Betxovennning kechki davr sonatalari
14. Musiqa ifoda vositalari
15. Sonata shakliga oid atamalar lug'ati
16. Kompozitsiya va dramaturgiya
17. Musiqiy janr tushunchasi va uning turlari
18. Variatsion shakl va uning turlari
19. Musiqiy kompozitsiya va uning vaqt darajalari
20. Barokko davri musiqasi va atamalari
21. Ritm
22. Oddiy shakllar
23. S.Prokofevning "Lahzalari"da oddiy shakllar
24. P.Chaykovskiyning "Pikovaya dama" operasida vokal shakllar (yakka nomerlar misolida)
25. F.Shopen noktyurnlarida boshlang'ich davriyalar
26. Klod Debussy ijodiyotida turkumli shakllar ("Detskiy ugolok" syuitasi misolida)
27. Sonata shakli va uning O'zbekiston kompozitorlari ijodida qo'llanilishi
28. Murakkab uch qismli shakl

	29. Vokal musiqa va vokal shakllar30. Sharq monodik musiqaning tuzilish shakllari31. O'zbek xalq musiqasining rivojlanish tamoyillari haqida32. O'zbekiston kompozitorlari ijodida kontsert janri33. Syuita34. Simfonizm

III. Mustaqil ta'lימיни ташкіл етішнің шабыттары және мазмұны

Mustaqil ta'limityni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishslash;
- yangimusiqiy texnik vositalar va texnologiyalarini o'rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lganfanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqr o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniладиган o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlarva b.).

Mustaqil ta'limityni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriylardan, o'qvlaboratoriyalari, ovozyozuvi studiyaları, teleradiokompaniyakanallarivakonsertzallaridanunumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahvilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelibchiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalar imaqsadli amalgaoishirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Kirish.Musiqiy asarlar tahili musiqa bilimligi sohasi va o'quv fani sifatida.
2. Musiqiy asar tizimli-tashkiliy ob'yekt sifatida. Musiqiy kompozitsianing vaqt-o'ichovli darajaları.
3. Musiqiy mazmunga yondashuv uslubiyoti(yondashuv metodika), tahlil usullari. Musiqiy mazmun tahvilida tizimli yondashuv.
4. Musiqiy mazmunning tahlil uslubiyotining tamoyillari.
5. Musiqiy janr. Ta'rif, tasnifot mezonlari.
6. Musiqiy janr va kompozitorlik ijodiyotida janrlı jarayonlar.
7. Musiqiy uslub, uslub tushunchasining mazmuni. Uslubiy o'zaro ta'sirliklarning tarixiy turlari.
8. Kompozitorlik ijodiyotida janrlı va uslubiy qonuniyatlarini o'zaro ta'sirligi.
9. Musiqa ifodaviy vositalar tizimi.Musiqiy til belgilar tizimi sifatida. Musiqiy belgilar tasnifoti.

- 10.Kuy. Kuy izmi.
- 11.Metroritm,metrika turlari, turoqlar nazariyasi.
- 12.Ritm va metrning ifodaviy va shakllantiruvchi ta'sir kuchi.
- 13.Musiqiy faktura: tuzilmalarning asosiy toifalari, masofali koordinatalar, faktura ovozlarining funksiyalari, semantik va shakllantiruvchi funksiyalar.
- 14.Musiqiy ifoda vositalarining o'zaro ta'siri tamoyillari.
- 15.Musiqqa ifoda vositalari tizimining harakati.
- 16.Musiqiy mavzuiylik, uning funksiyalari va turlari.
- 17.Mavzuiylikning zamonaviy turlari.
- 18.Musiqiy rivojning asosiy tamoyillari; tafovut turlari.
- 19.Klassik shakllantirilish va klassik shakllar tipologiyasi.
- 20.Kompozitsiyaning funksional asoslari.
- 21.Kompozitsion funksiyalarning o'zgaruvchanligi. Kompozitsiya va dramaturgiya.
- 22.Shakl-jarayonda kompozitsion va dramaturgik rivojining kompozitsion va funksional mantiqi.
- 23.Klassik davriya, uning turlari.
- 24.Davriya rivojlanishining tarixiy tafsiloti.
- 25.Davriya-qism va davriya romantik miniatyurining mustaqil shakli sifatida.
- 26.O'quv-uslubiy adabiyotida davriyaning talqini.
- 27.Oddiy shakllar. Oddiy 2 va 3 qismliklarning turlari.
- 28.Murakkab 2 va 3 qisqli shakllar.
- 29.Murakkab 2 va 3 qisqli shakllar: janrlı va uslubiy turlari.
- 30.Murakkab 3 qisqli shaklda dinamik jarayonlar.
- 31.Reprizali shaklning alohida turlari: oraliq, juft, o'ta murakkab, progressiyalangan, kontsentrik.
- 32.Turli talqingga ega reprizali shakllar.
- 33.Rondo, uning turlari va tarixiy evolyutsiyasi.
- 34.Rondoning tarixiy evolyutsiyasi (davomi).
- 35.Rondosimon shakllar.
- 36.Shakl va uslublarda rondallik tamoyillarini ifodalananishi.
- 37.Variatsiyalar: atamalar, turlari, tarixiy tafsilot, variatsiyalar mavzusi, rivojlantirish tamoyillari. Variatsiya turlari.
- 38.Variatsion turkumning yaxlitlik muammosi. Juft variatsiyalar.
- 39.Variatsion shakl va turkumning tarixiy va nazariy muammolari.
- 40.Sonata shakli.O'zlashtirishning nazariy muammolari.
- 41.Sonata shaklning janrlı turlari.
- 42.Sonata shaklning o'rganishining tarixiy jihat. D.Skarlatti va F.E.Baxning sonatalari.
- 43.Y.Gaydn, V.A.Motsart va L.Betxovenning ijodiyotlarida sonata shaklining tarixiy tadrijiyoti.
- 44.Betxovenning kechki ijodida sonata shakli.
- 45.Simfonizm tafakkur turi sifatida. Qo'shiqsimon simfonizm va uni sonata shakliga ta'siri.
- 46.Romantiklar sonata shaklining liriko-dramatik turi .
- 47.Chaykovskiy, Maler va Shostakovich ijodlarining sonata shaklida

	<p>simfonizmning liriko-dramatik turini ko'rinishi.</p> <p>48.Simfonizmning epik turi va Borodin, Prokofyevlarning sonatali tamoyillariga uning ta'siri.</p> <p>49.Sonata shaklning tarixiy va nazariy muammolar.</p> <p>50.Turkumli shakllar. Turkumning ikkta asosiy turlarining tafsifi. Qadimgi va yangi suita.Sonatali-simfonik turkumning invarianti.</p> <p>51.Kompozitorlik ijodiyotida sonatali-simfonik turkumning dramaturgik invarianti.</p> <p>52.Romantik shakllantirishning xarakterli xususiyatlari.</p> <p>53.Yirik bir qismililik (har xil turdag'i aralash shakllar). Kontrast tarkibli shakllar.</p> <p>54.Erkin shakllar.</p> <p>55.Barokko uslubida shakllantirishning umumiy tafsifi. Shakllar tasnifoti.</p> <p>56.Barokko musiqasining tarixiy ahamiyati. Barokko uslubidagi kichik shakllar.</p> <p>57. Dispositio va decoratio ritorik tamoyilarni Barokko davrining musiqiy til va tuzilish mantiqiga ta'siri.</p> <p>58.Qadimgi kontsert shakli – barokko cholg'u musiqasining eng yuksak yutug'i.</p> <p>59.I.S.Bax, G.Gendel va A.Vivaldining kontsert shakllarining qiyosiy tavsifi.</p> <p>60.So'z va musiqa. She'riy matnning musiqi talqinining turlari. Ohang (intonatsion) va ritmnning o'zaro xarakati. Vokal musiqanining shakllari. Oddiy shakllar.</p> <p>61.Vokal turkumlar.Opera, oratoriya, kantata.</p> <p>62.Sheriyat mazmunining talqinida va uning matnidagi emotsiyal xolatini ifodalashda musiqanining ahamiyati.</p> <p>63.XX asr musiqasining janr va uslublari. XX asr musiqasining asosiy shakllantiruvchi muammolar.</p> <p>64.Zamonaviy kompozitsiyaning yangi turlari.</p> <p>Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar.</p> <p>Talabalar bilimini nazorat qilish o'quv rejaga muvofiq belgilangan.</p> <p>Oraliq va Yakuniy nazorat 1, 2 semestrarda o'tkaziladi.</p> <p>Oraliq nazorati – reja asosida o'tilgan 5 ta mavzu doirasida test ko'rinishida yoki uchta savoldan iborat yozma ish shaklida o'tkaziladi.</p> <p>Yakuniy nazorat – reja asosida o'tilgan barcha mavzular doirasida tuzilgan savollarga og'zaki tarzda javob berish (biletlar uchta savoldan iborat bo'ladi va qo'shimcha ikkita savol berilishi mumkin).</p>
21	O'zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san'ati instituti Kengashida muhokama etilgan va tasdiqlangan 202___-yil " <u>30</u> " <u>august</u> dagi <u>1</u> -sonli bayonnomma
22	Fan/modul uchun ma'sullar: N.Xamdamova – "Musiqa nazariy va tarixiy fanlar" kafedrasi katta o'qituvchisi s.f.b.f.d (PhD)
23	Taqrizchilar: I.M.Mirtalipova – O'zDK "Musiqa nazariyasi" kafedrasi mudiri, s.f.b.f.d (PhD) S.Maxmudova – O'zDK "Musiqa nazariyasi" kafedrasi katta o'qituvchisi